

درس 1 - معنا و مفهوم ناحیه

۱- کدام یک از موارد زیر جزو ملاک‌های تقسیم‌بندی ایران به شش ناحیه آب و هوایی است و بر این اساس، اولین و آخرین ناحیه که این ملاک در آن پررنگ است، کدام است؟

- ① میانگین بارندگی سالانه - خزر شرقی - آذربایجان و زاگرس
 ② بالاترین میزان بارش ماهانه - خزر غربی - ناحیه داخلی

- ③ توزیع فصلی بارش - خزر غربی - ناحیه داخلی
 ④ توزیع روزانه بارش - خزر غربی - خزر شرقی

۲- چه عاملی یک مکان را از سایر مکان‌ها متفاوت می‌سازد؟

- ① پیوستگی و هماهنگی میان اجزا و پدیده‌های هر مکان
 ② وحدت و همبستگی میان ناحیه‌های مختلف
 ③ پیوستگی و هماهنگی میان اجزا و پدیده‌های فضاهای جغرافیایی
 ④ شباهت‌ها و تفاوت‌ها میان اجزا و پدیده‌های هر مکان

۳- با توجه به شکل زیر، نوع خانه‌ها و شکل سقف ساختمان‌ها با چه مسائلی تناسب دارد؟

- ① ریزش‌های جوی و نوع فعالیت‌های اقتصادی
 ② موقعیت جغرافیایی و فرهنگ حاکم بر جامعه
 ③ ریزش‌های جوی و فرهنگ حاکم بر جامعه
 ④ موقعیت جغرافیایی و نوع فعالیت اقتصادی

۴- کاری صرفاً جغرافیایی است و براساس یک جغرافی دان و صورت می‌گیرد.

- ① تشخیص ناحیه‌ها از یکدیگر - روش پژوهش - تجربه او
 ② تشخیص ناحیه‌ها از یکدیگر - طرز تفکر - شیوه پژوهش او
 ③ ناحیه‌بندی - روش پژوهش - تجربه او
 ④ ناحیه‌بندی - طرز تفکر - شیوه پژوهش او

۵- جغرافی‌دانان براساس ترکیب ویژگی‌های عمده بارش، ایران را به چند ناحیه بارشی تقسیم کرده‌اند و بر این اساس میانگین سالانه بارش در کدام نواحی با هم برابر است؟

- ① شش - آذربایجان و زاگرس و خزر غربی
 ② پنج - آذربایجان و زاگرس و خزر غربی
 ③ شش - خزر شرقی و کردستان
 ④ پنج - خزر شرقی و کردستان

۶- ناحیه صنعتی «رور» در کدام بخش آلمان در قاره اروپا استقرار یافته است و «وحدت‌یابی» به چه معناست؟

- ① شمالی - ویژگی اصلی هر ناحیه که مطالعه شباهت‌ها و تفاوت‌های مکان‌هاست.
 ② جنوبی - محیط‌های جغرافیایی که بر اساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌شود.
 ③ غربی - وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در یک ناحیه
 ④ مرکزی - هر ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود ممتاز می‌شود و با آن‌ها تفاوت دارد.

درس 2 - انسان و ناحیه

۷- کدام گزینه نشان می‌دهد «نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند»؟

- ① واردات نفت ژاپن از ایران
 ② موافقت‌نامه فرهنگی بین ایران و چین
 ③ احداث تونل و پل برای عبور قطار در ناحیه‌ای کوهستانی
 ④ احداث جزیره‌های مصنوعی در خلیج فارس توسط امارات

۸ - «کشتار صدها تن از مردم مسلمان و مظلوم میانمار» کدام نکته از نکات نواحی را اشاره دارد؟

- ۱ نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها
 ۲ انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند.
 ۳ نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهد.
 ۴ نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.

۹ - کدام گزینه در ارتباط با مرزهای نواحی نادرست است؟

- ۱ مرزهای سیاسی و اداری معمولاً بر مرزهای نواحی طبیعی و انسانی منطبق نیستند.
 ۲ تعیین مرزهای دقیق نواحی به‌ویژه نواحی طبیعی نسبت به نواحی انسانی سخت‌تر است.
 ۳ مرزهای نواحی در اثر عواملی مانند فعالیت انسانی یا عوامل طبیعی قابل تغییرند.
 ۴ قلمرو و وسعت نواحی از یک روستا تا یک قاره متفاوت است.

۱۰ - در ارتباط با مفهوم «کانون ناحیه» کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ بیشتر عوامل وحدت و همگونی در کانون ناحیه وجود دارد.
 ۲ کاهش عوامل همگونی یک ناحیه به موازات حرکت به سمت مرزهای آن ناحیه رخ می‌دهد.
 ۳ ساوان یک ناحیه انتقالی بین جنگل‌های بارانی استوایی و صحرای بزرگ آفریقا است.
 ۴ گرما و رطوبت هوا در حاشیه ناحیه صحرا منجر به ایجاد استپ‌های بیابانی شده است.

۱۱ - به ترتیب، مثال‌های «بازارهای شناور در بانکوک، پایتخت تایلند از دیدنی‌های جالب توجه آسیای جنوب شرقی است. دست‌فروشان در قایق‌های چوبی روی رودخانه اصلی شهر، اجناس خود را برای فروش عرضه می‌کنند» و «بالا رفتن قیمت برنج وارداتی آسیا، نگرانی‌های کشورهای واردکننده را افزایش داده است» مربوط به کدام یک از گزینه‌های زیر است؟

- ۱ نواحی به فعالیت انسان شکل می‌دهند. - نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.
 ۲ انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.
 ۳ انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند. - نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.
 ۴ نواحی به فعالیت انسان شکل می‌دهند. - نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.

۱۲ - به ترتیب، صحیح یا غلط بودن هر یک از عبارات‌های زیر در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

- با وجود غلبه انسان بر محیط‌های طبیعی با استفاده از فناوری، نواحی طبیعی حوزه زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داده‌اند.
 - بیشترین عوامل وحدت و همگونی یک ناحیه، در کانون یا مرکز آن وجود دارد.
 - هرچه به سمت بیابان پیش می‌رویم، بارندگی کمتر و علف‌های ساوان بلندتر و تنک‌تر می‌شوند.
 - تعیین مرز نواحی انسانی دشوارتر از نواحی طبیعی مثل خاک و ... نیست.

- ۱ غ - ص - غ - ص
 ۲ ص - غ - غ - ص
 ۳ غ - ص - ص - ص
 ۴ ص - ص - غ - غ

درس 3 - نواحی آب و هوایی

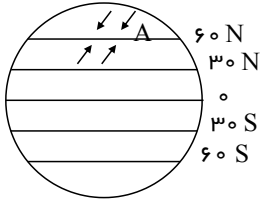
۱۳ - توضیحات داده‌شده کدام یک از علامت‌های آب‌وهوایی کوپن را شامل می‌شود: «هیچ ماهی سردتر از 18° سانتیگراد نیست. بارش در تمام طول سال»

- A ۴ B ۳ C ۲ D ۱

۱۴ - کدام گزینه جزء بیابان‌های ناشی از دوری از منابع رطوبت و شکل و جهت ناهمواری‌ها است و عاملی که بیابان‌های ساحلی موجب تشدید عدم صعود هوا شده است، کدام است؟

- ۱ آتاکاما - جریان‌های آب سرد قطبی
 ۲ گبی - جریان‌های آب سرد قطبی
 ۳ نامیب - وجود مرکز پرفشار راس‌الجدی
 ۴ تکه ماکان - وجود مرکز پرفشار راس‌الجدی

۱۵- با توجه به شکل داده شده نقطه A چه کانون فشاری دارد و کدام نوع از بارش بیشتر در محل جبهه‌ها و جایی که توده‌های هوا با یکدیگر برخورد می‌کنند، به وجود می‌آید؟

- (۲) کم فشار - بارندگی سیکلونی
(۴) پرفشار - بارندگی سیکلونی

- (۱) کم فشار - بارندگی همرفتی
(۳) پرفشار - بارندگی همرفتی

۱۶- بیش‌ترین تغییرات آب‌وهوایی مربوط به کدام لایه‌ی اتمسفر است و چه عاملی بر وسعت منطقه‌ی روشن و تاریک و طول روز و شب و فصول مختلف سال در نواحی مختلف تأثیر گذار است؟

- (۲) تروپوسفر - مایل بودن محور زمین بر مدار گردش انتقالی
(۴) تروپوسفر - تغییر فاصله‌ی زمین از خورشید در طول سال

- (۱) استراتوسفر - مایل بودن محور زمین بر مدار گردش انتقالی
(۳) استراتوسفر - تغییر فاصله‌ی زمین از خورشید در طول سال

۱۷- در ناحیه‌ی کم فشار، فشار هوا چگونه است و کدام تعریف در رابطه با «جبهه‌ی هوا» صحیح است؟

- (۱) به سمت مرکز ناحیه کم می‌شود - جبهه‌ها مرز بین دو توده‌ی هوای مجاورند و آن‌ها را از هم جدا می‌کنند.
(۲) به سمت مرکز ناحیه کم می‌شود - جبهه‌ها حد فاصل دو توده‌ی هوای مجاورند و آن‌ها را به هم نزدیک می‌کنند.
(۳) به سمت مرکز ناحیه افزایش می‌یابد - جبهه‌ها مرز بین دو توده‌ی هوای مجاورند و آن‌ها را از هم جدا می‌کنند.
(۴) به سمت مرکز ناحیه افزایش می‌یابد - جبهه‌ها مرز بین دو توده‌ی هوای گرم و سرد هستند و آن‌ها را به هم پیوند می‌دهند.

۱۸- کدام عبارت درباره‌ی «بیابان آتاکاما» در آمریکای جنوبی درست است؟

- (۱) علت ایجاد این بیابان، دوری از دریاها و منابع رطوبتی و قرار گرفتن در پشت کوه‌ها است.
(۲) هرچند علت اصلی ایجاد این بیابان دوری از دریاها است اما وجود مرکز پرفشار و صعود نکردن هوا، شدت بیابانی شدن آن را افزایش داده است.
(۳) علت اصلی ایجاد این بیابان قرار گرفتن در پشت کوه‌ها است؛ هرچند جریان‌های آب سرد در بیابانی شدن آن تأثیر داشته است.
(۴)

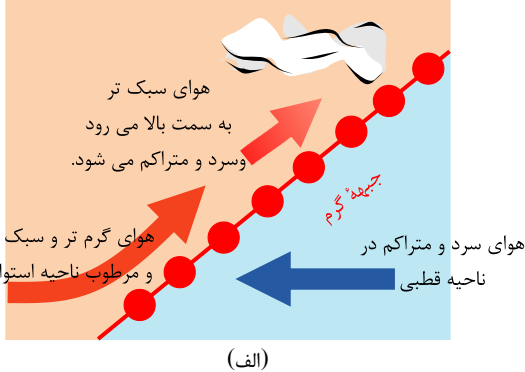
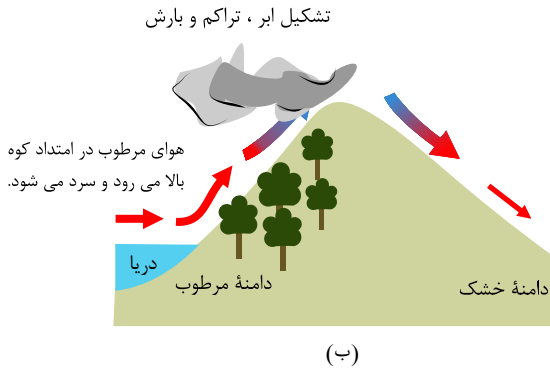
علت اصلی به وجود آمدن این بیابان، وجود مرکز پرفشار و صعود نکردن هوا است؛ هرچند جریان‌های آب سرد که از قطب به سمت این ناحیه در حرکت‌اند، صعود نکردن هوا را تشدید می‌کنند و موجب بیابانی شدن این ناحیه می‌شود.

۱۹- کدام مورد زیر درباره‌ی مراکز کم فشار و پرفشار نادرست است؟

- (الف) وقتی هوای یک منطقه گرم می‌شود، مولکول‌ها آرام‌تر حرکت می‌کنند.
(ب) هوای گرم نسبت به اطراف خود فشار کمتری دارد و در نتیجه بر روی منطقه گرم یک مرکز پرفشار ایجاد می‌شود.
(ج) وقتی هوا سرد می‌شود مولکول‌های آن به هم نزدیک‌تر می‌شوند و تعدادشان در واحد حجم بیشتر می‌شود.
(د) هوای سرد سنگین است و به سمت پایین یا سطح زمین فرود می‌آید در نتیجه بر روی منطقه سرد یک مرکز کم فشار پدید می‌آید.
(ه) هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری وجود دارد به سمت جایی که فشار کمتری دارد جریان می‌یابد.

- (۱) د-ه-الف (۲) الف-ب-د (۳) الف-ب-ه (۴) ب-ه-ج

۲۰- در کدام یک از شرایط زیر زمینه بارندگی سیلکونی فراهم می‌شود و در چه صورت بارندگی رخ نخواهد داد؟

- ۱) ب - فقدان عامل صعود هوای مرطوب
 ۲) ب - کاهش فشار هوا
 ۳) الف - فقدان عامل صعود هوای مرطوب
 ۴) الف - کاهش فشار هوا

۲۱- بارش در نواحی استوایی و آسیای موسمی و نواحی داخلی قاره‌ها و بیابان‌ها به چه صورت است؟

- ۱) بیش از ۱۰۰۰ میلی‌متر - کمتر از ۱۰۰ میلی‌متر
 ۲) بیش از ۱۷۰۰ میلی‌متر - کمتر از ۵۰ میلی‌متر
 ۳) بیش از ۱۵۰۰ میلی‌متر - کمتر از ۱۰۰ میلی‌متر
 ۴) بیش از ۲۰۰۰ میلی‌متر - کمتر از ۵۰ میلی‌متر

۲۲- کدام عبارت در مورد «حوالی عرض جغرافیایی ۶۰ درجه» درست است؟

- ۱) این منطقه، تحت تأثیر توده‌های هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند.
 ۲) در این منطقه، به دلیل سردی هوا، مولکول‌های آن به هم نزدیک‌تر می‌شود و هوای سرد و سنگین به سمت پایین یا سطح زمین فرود می‌آید.
 ۳) در این منطقه، به دلیل وسعت خشکی‌ها در نیمکره جنوبی و وسعت آب‌ها در نیمکره شمالی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.
 ۴) در این منطقه، با صعود هوا و سرد شدن آن، هر روز عصر باران‌های تند و رعد و برق مشاهده می‌شود.

درس 4 - ناهمواری‌ها و اشکال زمین

۲۳- به ترتیب، «ستون‌های سنگی دریایی»، «باتلاق‌ها»، «جزایر مرجانی» و «غارها» مربوط به کدام شیوه فرسایش در سواحل است؟

- ۱) تراکمی - کاوشی - تراکمی - تراکمی
 ۲) تراکمی - تراکمی - تراکمی - تراکمی
 ۳) تراکمی - تراکمی - تراکمی - تراکمی
 ۴) تراکمی - تراکمی - تراکمی - تراکمی

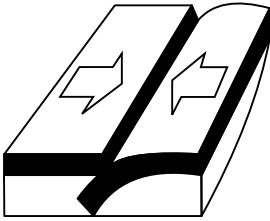
۲۴- منظور از تولید خالص اولیه در گیاهان چیست و کدام گزینه به ترتیب اشاره به بیابان گرم و سرد می‌کند؟

- ۱) گیاهان در نتیجه فتوسنتز، موادی تولید می‌کنند که به این مواد، تولید خالص اولیه می‌گویند - دره مرگ، ترکستان
 ۲) گیاهان در نتیجه فتوسنتز، موادی تولید می‌کنند که به این مواد، تولید خالص اولیه می‌گویند - تلکه‌ماکان، نامیب
 ۳) باقی‌ماندن مقداری از مواد تولید شده گیاهان، برای رفع نیازهای خود - ساهارا، ترکستان
 ۴) باقی‌ماندن مقداری از مواد تولید شده گیاهان، برای رفع نیازهای خود - گبی، ساهارا

۲۵- کدام گزینه در مورد شکل مقابل درست است؟

- ۱) یاردانگ که حاصل فرسایش آبی-بادی بوده و مربوط به فرسایش کاوشی است.
 ۲) گرزدیو که حاصل فرسایش بادی بوده و مربوط به فرسایش کاوشی است.
 ۳) یاردانگ که حاصل فرسایش بادی بوده و مربوط به فرسایش تراکمی است.
 ۴) گرزدیو که حاصل فرسایش آبی-بادی بوده و مربوط به فرسایش تراکمی است.

۲۶- در کدام عبارت «وضعیت پوسته زمین» تقریباً مطابق با «تصویر زیر» بیان شده است؟ الف) بالا آمدن مواد مذاب و شکل‌گیری ایسلند

- ب) برخورد پوسته کف اقیانوس آرام با پوسته اوراسیا
ج) گسترش پوسته اقیانوس اطلس و شکل‌گیری آتشفشان
د) بالا آمدن لایه‌های انباشته شده و پیدایش کوه‌های هیمالیا

- الف و ب ① الف و ج ② ج و د ③ ب و د ④

۲۷- وجه تمایز کوه از «فلات» و «تپه»، و فلات از «دشت» به ترتیب کدام است؟

- ① قله - ارتفاع - ارتفاع ② ارتفاع - قله - هموار بودن ③ قله - ارتفاع - هموار بودن ④ ارتفاع - قله - ارتفاع

۲۸- «دره V شکل ماداگاسکار»، «غار علی‌صدر همدان» و «دره U شکل ایلینویز» به ترتیب حاصل کدام یک از انواع فرسایش طبیعی در کوهستان‌ها هستند؟

- ① فرسایش یخچالی - فرسایش انحلالی - فرسایش آب‌های جاری ② فرسایش آب‌های جاری - فرسایش انحلالی - فرسایش یخچالی
③ فرسایش یخچالی - فرسایش آب‌های جاری - فرسایش انحلالی ④ فرسایش آب‌های جاری - فرسایش یخچالی - فرسایش انحلالی

۲۹- مبنای محاسبه تعیین ارتفاع عوارض سطح زمین چیست و حداکثر تا چه ارتفاعی را تپه می‌گویند و کدام گزینه دو دسته از عوامل پیدایش و شکل‌گیری ناهمواری‌ها در سطح زمین است؟

- ① سطح متوسط زمین - ۶۰۰ متر - فرسایش و هوازدگی ② سطح متوسط آب‌های آزاد - ۶۰۰ متر - درونی و بیرونی
③ سطح متوسط آب‌های آزاد - ۳۰۰ متر - چین‌خوردگی‌ها و گسل‌ها ④ سطح متوسط زمین - ۳۰۰ متر - فیزیکی و شیمیایی

۳۰- دره‌های V شکل بر اثر چه عواملی به وجود می‌آیند؟

- ① بر اثر جریان آب رودها و فرسایش آبی ② بر اثر مواد مذاب حاصل از آتشفشان‌ها
③ بر اثر حرکت توده‌های برف و حرکت بولدوزر و مانند آنها ④ بر اثر جریان آب رودها و فرسایش ناشی از حرکت توده‌های یخ

درس ۵ - نواحی زیستی

۳۱- یکی از معیارهای مورد استفاده برای تمایز زیست‌بوم‌ها در روش‌های جدید کدام است؟

- ① میزان تولید ماده معدنی ② میزان تولید ماده آلی
③ میزان ترکیبات آلی و تولید اکسیژن ④ میزان انتشار و انرژی خورشید در سطح زمین

۳۲- تولید خالص اولیه در زیست‌بوم‌های توندرا، تایگا و ساوان به ترتیب چه مقدار است؟

- ① ۹۰۰ - ۸۰۰ - ۱۴۰ ② ۷۰۰ - ۶۰۰ - ۱۴۰ ③ ۸۰۰ - ۹۰۰ - ۹۰ ④ ۲۴۰۰ - ۱۲۰۰ - ۹۰۰

۳۳- به چه دلیل ارتفاعات در پراکندگی پوشش گیاهی و زندگی جانوری نواحی تأثیر می‌گذارند؟

- ① به دلیل اینکه گیاهان و جانوران در یک ارتفاع خاص می‌توانند تولیدمثل کنند. ② زیرا گیاهان و جانوران در ارتفاع معینی قادر به زیستن هستند.
③ شرایط زیستی در نواحی مختلف یکسان است. ④ ارتفاعات از نظر تولید گیاه و تغذیه جانوران نقش دارند.

۳۴- معنی بیابانی شدن چیست و کدام یک از گزینه‌ها از عوامل بیابان‌زایی نیست؟

- ① گسترش بیابان‌ها و تبدیل مناطق بیشتری به بیابان - استفاده بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی
② زیاد شدن بیابان‌ها به جهت خشکسالی - حفر چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق
③ گسترش بیابان‌ها و تبدیل مناطق بیشتری به بیابان - حفر قنات
④ زیاد شدن بیابان‌ها به جهت خشکسالی - گرم شدن هوا و کاهش بارندگی

۳۵- کدام یک از گزینه‌های زیر در ارتباط با «راهکارهای حفاظت از نواحی ساحلی» نادرست است؟

- ۱) حفاظت از سواحل در مقابل بالا آمدن آب و کاهش انرژی امواج با نصب و موج‌شکن و دیواره‌های دریایی و نظایر آن
- ۲) پاک‌سازی سواحل از انواع آلودگی‌ها، تدوین مقررات و قوانین و نظارت بر فعالیت‌های گردشگری و سایر فعالیت‌ها
- ۳) حفاظت از تپه‌های ماسه‌ای، تثبیت تپه‌های ماسه‌ای از طریق کشت گیاهان سازگار با محیط روی آنها، انتقال ماسه از ساحل به نواحی دیگر و ایجاد تپه‌های مصنوعی
- ۴) زهکشی اراضی ساحلی (خارج کردن آب از آنها)

۳۶- به ترتیب هر یک از معادن (بوکیست و مس) در کدام بیابان واقع شده‌اند و کدام یک از مهم‌ترین عوامل بیابانی شدن نمی‌باشد؟

- ۱) استرالیا - کالاهاری - حفره چاه‌های عمیق و نیمه عمیق در مناطق خشک
- ۲) آتاکاما - کالاهاری - کندن بوته‌ها و علف‌ها برای تأمین سوخت ساکنان حاشیه بیابان‌ها
- ۳) استرالیا - آتاکاما - حرکت ماسه‌های روان و فرسایش خاک
- ۴) آتاکاما - استرالیا - کمبود آب و دشواری آمد و شد

۳۷- به ترتیب پاسخ صحیح هریک از سؤالات زیر در کدام گزینه به درستی ذکر شده است؟

الف) کدام مورد در ارتباط با بوم‌سازگان نادرست است؟

ب) کدام مورد در ارتباط با زیست‌بوم صحیح نیست؟

ج) به ترتیب دما و بارش و محدود شدن به هشت زیست‌بوم مربوط به طبقه‌بندی کدام دانشمندان هستند؟

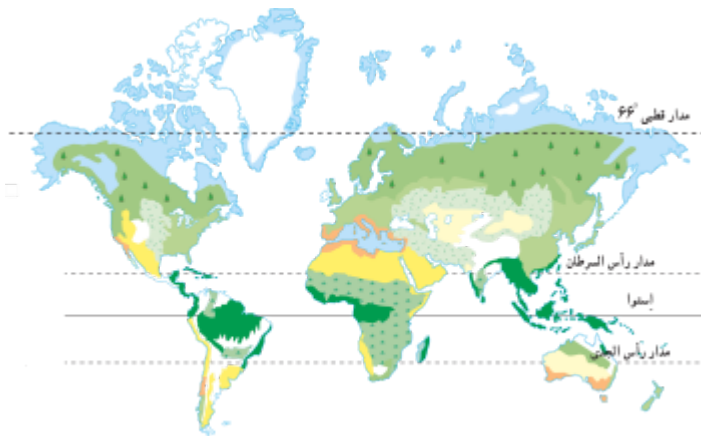
- ۱) الف) بوم‌سازگان یعنی مجموعه‌ای از موجودات زنده که با یکدیگر و با محیطی که در آن زندگی می‌کنند در ارتباط و تعامل‌اند. ب) زیست‌بوم‌ها مسبب پدید آمدن ناحیه‌هایی هستند که به خاطر داشتن انواع مشابه و خاص گیاهان و جانوران با نواحی دیگر اشتراک دارند. ج) وایتکر - گودی
- ۲) الف) سنگ، خاک باکتری‌ها و هوا در بخش غیرزنده بوم‌سازگان واقع می‌شوند. ب) زیست‌بوم‌ها مسبب پدید آمدن ناحیه‌هایی هستند که به خاطر داشتن انواع مشابه و خاص گیاهان و جانوران با نواحی دیگر اشتراک دارند. ج) وایتکر - گودی
- ۳) الف) بوم‌سازگان یعنی مجموعه‌ای از موجودات زنده که با یکدیگر و با محیطی که در آن زندگی می‌کنند در ارتباط و تعامل‌اند. ب) زیست‌بوم‌ها نواحی وسیع جغرافیایی هستند که آن‌ها را بیوم نیز می‌نامند. ج) گودی - وایتکر
- ۴) الف) سنگ، خاک، باکتری‌ها و هوا در بخش غیرزنده بوم‌سازگان واقع می‌شوند. ب) زیست‌بوم‌ها نواحی وسیع جغرافیایی هستند که آن‌ها را بیوم نیز می‌نامند. ج) گودی - وایتکر

۳۸- به ترتیب کدام گزینه پاسخ صحیح سؤال‌های زیر است؟

الف) نقشه روبه‌رو بر اساس طبقه‌بندی چه کسی ترسیم شده است؟

ب) بر اساس طبقه‌بندی فوق زیست‌بوم‌ها به چند محدوده تقسیم شده‌اند؟

ج) در طبقه‌بندی فوق از کدام روش جدید استفاده شده است؟

- ۱) گودی - هشت زیست‌بوم - میزان تولید ماده آلی و سرعت رشد گیاهان
- ۲) وایتکر - نه زیست‌بوم - شرایط آب‌وهوایی و میزان تولید ماده آلی
- ۳) گودی - ده زیست‌بوم - شرایط خاک و سرعت رشد گیاهان
- ۴) وایتکر - هفت زیست‌بوم - وضعیت پوشش گیاهی و شرایط آب‌وهوایی

درس 6 - نواحی فرهنگی

۳۹ - کدام عبارت صحیح نیست؟

- ۱) خانواده زبانی هند و اروپایی، بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین گروه زبانی دنیاست.
- ۲) خانواده زبانی چینی - تبتی دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگوست.
- ۳) زبان هند و اروپایی به شاخه‌های مختلفی تقسیم می‌شود که یکی از آنها زبان ایرانی است.
- ۴) بیش از $\frac{1}{3}$ مردم جهان، به یکی از زیرشاخه‌های زبان هند و اروپایی صحبت می‌کنند.

۴۰ - در رابطه با سؤالات زیر کدام گزینه صحیح است؟

الف) در بین عناصر فرهنگی، کدام مورد نقش مهمی در خلق چشم‌اندازهای فرهنگی دارد؟

ب) کدام ادیان مبتنی بر یکتاپرستی است؟

ج) کدام دین مبتنی بر مذاهب قبیله‌ای است؟

۱) الف (دین ب) اسلام، زرتشت، مسیحیت (ج) آئیمیس	۲) الف (زبان ب) بودائیسیم، زرتشت، یهود (ج) هندوئیسیم
۳) الف (زبان ب) مسیحیت، یهود، زرتشت (ج) بودائیسیم	۴) الف (دین ب) اسلام، زرتشت، یهود (ج) بودائیسیم

۴۱ - عبارت کدام گزینه با گزاره زیر ارتباط بیش تری دارد؟

«در تقسیم‌بندی گروه‌های قومی، کشورهای اسپانیا، روسیه و هند در یک جایگاه قرار می‌گیرند.»

- ۱) انسان‌ها، اطلاعات، تجربیات، آداب و رسوم خود را از طریق زبان به فرهنگ‌های اطراف منتقل می‌کنند.
- ۲) مشترکات فرهنگی مردم این کشورها، ناشی از عوامل گوناگونی همچون دین، نژاد و نوع حکومت آن‌ها است.
- ۳) وجود ریشه‌های بنیادین، مثل زبان، عامل طبقه‌بندی نواحی فرهنگی است.
- ۴) عواملی چون جنگ و تجارت موجب گسترش برخی زبان‌ها در برخی نواحی شده است.

۴۲ - صحیح یا غلط بودن هریک از عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی مشخص شده است؟

الف) زبان قوم سامی، زبان مردم عرب و یهود و زبان قوم حامی، زبان همه مردم شمال آفریقا است.

ب) خانواده زبانی هند و اروپایی در چندین قاره گسترده شده است.

ج) سه زبان چینی، انگلیسی و عربی از پرمتکلم‌ترین زبان‌های جهان محسوب می‌شوند.

د) یکی از مهم‌ترین تغییرات تاریخی در الگوهای زبانی جهان، در قرون ۱۵ و ۱۶ میلادی معروف به «عصر اکتشافات جغرافیایی» آغاز شد.

۱) ص - غ - ص - غ	۲) غ - ص - غ - ص	۳) ص - ص - ص - ص	۴) غ - ص - غ - غ

۴۳ - کدام گزینه پاسخ صحیح سؤال‌های زیر است؟

الف) بیش تر جمعیت مردم ایالت کبک کانادا به چه زبانی تکلم می‌کنند؟

ب) کدام شاخص فرهنگی بر قوانین اجتماعی و آیین‌ها و مراسم تأثیر زیادی دارد؟

پ) کدام مورد بیانگر مذاهب قبیله‌ای است؟

ت) کدام قسمت قاره آفریقا پیرو مذاهب قبیله‌ای هستند؟

۱) انگلیسی - زبان - بودائیسیم - شمال آفریقا	۲) فرانسوی - دین - آئیمیسیم - مرکز آفریقا
۳) انگلیسی - دین - بودائیسیم - مرکز و جنوب آفریقا	۴) فرانسوی - زبان - آئیمیسیم - شمال آفریقا

۴۴ - پاسخ هریک از پرسش‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟ (به ترتیب)

الف) گسترش یافتن بسیاری از ابداعات بشر که در تمدن‌های اولیه شکل گرفته‌اند، به صورت بوده است.

ب) امروزه با توجه به گسترش رسانه‌ها، نوع چندم پخش فرهنگی غالب است؟

پ) در گذشته، کدام‌یک از عوامل زیر نقش مهمی در پدید آمدن پخش فرهنگی داشته است؟

۱) دفعی - اول - جنگ‌ها، مهاجرت	۲) تدریجی - اول - دادوستد، جنگ‌ها	۳) دفعی - دوم - مهاجرت، دادوستد	۴) تدریجی - دوم - جنگ‌ها، دادوستد

۴۵ - کدام یک از شکل‌های زیر بیانگر پخش سلسله مراتبی است و کدام مثال در این مورد صادق است؟

- ۱ - گسترش بیماری وبا
- ۲ - گسترش تلویزیون
- ۳ - گسترش بیماری وبا
- ۴ - گسترش تلویزیون

۴۶ - کدام ویژگی درمورد خانواده زبانی چینی - تبتی درست است؟

- ۱ اولین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگو
- ۲ اولین خانواده بزرگ زبانی از نظر گستردگی جغرافیایی
- ۳ دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگو
- ۴ دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر گستردگی جغرافیایی

درس 7 - نواحی اقتصادی (کشاورزی و صنعتی)

۴۷ - کدام گزینه پاسخ صحیح سؤال‌های زیر است؟

- الف) کدام نوع دامداری‌ها ممکن است در کنار مزارع بزرگ غله تجاری ایجاد شوند و از بقایای محصولات کشاورزی، برای تغذیه دام استفاده کنند؟
- ب) محصولات مزارع تجاری وسیع تک محصولی بیش تر در چه نواحی‌ای احداث می‌شود؟
- پ) در گذشته مزارع تجاری وسیع تک محصولی بیش تر در چه نواحی‌ای احداث می‌شود؟
- ت) مالکان مزارع پلانتیشن از چه طریقی سود بسیاری به دست می‌آوردند؟

- ۱ دامداری تجاری - نواحی شرقی و جنوب شرقی آسیا نواحی مجاور استوا و در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای مرکزی - بالا بردن ساعات‌های کاری کارگران و کم کردن حقوق و مزایای آنان
- ۲ دامداری تجاری - نواحی گرم و مرطوب استوایی - جنوب ایالات متحده - از طریق استثمار برگان سیاه‌پوست و اجبار آنان به کار در مزارع
- ۳ دامداری صنعتی - نواحی گرم و مرطوب استوایی - نواحی مجاور استوا و در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی - استفاده از زنان و فرزندان کارگران در مزارع و بی‌عدالتی در پرداخت حقوق کارگران
- ۴ دامداری صنعتی - نواحی شرقی و جنوب شرقی آسیا - جنوب ایالات متحده - اجبار به کار با ساعت بالا در مزارع

۴۸ - مزارع محصولات خاص نواحی گرم و مرطوب استوایی در کدام قاره‌ها قرار دارند و اروپاییان پس از کشف قاره آمریکا، مزارع تجاری تک‌محصولی را در چه ناحیه‌ای احداث کردند و امروزه صاحبان اغلب مزارع تک‌محصولی چه گروهی هستند؟

- ۱ آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی - جنوب ایالات متحده - کشورهای بزرگ
- ۲ آسیای شرقی، آفریقا و آمریکای مرکزی - مرکز ایالات متحده - شرکت‌های چندملیتی
- ۳ آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی - جنوب ایالات متحده - شرکت‌های چندملیتی
- ۴ آمریکای مرکزی، آفریقا و آسیا - مرکز ایالات متحده - کشورهای ثروتمند

۴۹ - نواحی صنعتی ایالات متحده بیشتر در چه مناطقی است و کدام مورد از نواحی صنعتی اروپای شرقی و روسیه نیستند؟

- ۱ شمال غرب از کوه‌های راکی تا ایالت کالیفرنیا - چک
- ۲ شمال شرق از ایالت کالیفرنیا تا تگزاس - ولگا
- ۳ جنوب غرب از میامی تا دریاچه‌های پنج‌گانه - قفقاز
- ۴ شمال شرق و از کوه‌های آپالاش تا دریاچه‌های پنج‌گانه - رور

۵۰ - محصولات کشت تک‌محصولی تخصصی عمدتاً مربوط به کدام نواحی هستند و امروزه بیشتر توسط شرکت‌های کدام کشورها به آن پرداخته می‌شود؟

- ۱) جنوب و جنوب شرق آسیا - آسیای و آفریقایی
 ۲) جنوب و جنوب شرق آسیا - آمریکایی و اروپایی
 ۳) استوایی - آسیای و آفریقایی
 ۴) استوایی - آمریکایی و اروپایی

۵۱ - با توجه به عبارت‌های زیر، هر دو عبارت کدام گزینه نادرست است؟

الف) فعالیت‌های مربوط به پژوهش و تحقیق و توسعه جزء فعالیت‌های نوع سوم در فعالیت‌های اقتصادی قرار می‌گیرند.
 ب) کشاورزی معیشتی به سرمایه‌زیادی نیاز دارد.

پ) صید ماهی و استخراج معدن جزء فعالیت‌های اقتصادی نوع اول محسوب می‌شود.
 ت) در کشاورزی تجاری از ابزارآلاتی مانند تراکتور، کمباین و کود شیمیایی استفاده می‌شود.

- ۱) الف و ت ۲) ب و پ ۳) الف و ب ۴) ب و ت

۵۲ - چند مورد از عبارت‌های زیر نادرست است؟

الف) معمولاً در کنار مزارع کشت تک‌محصولی تخصصی، کارخانه‌هایی برای تبدیل، بسته‌بندی و توزیع محصولات در بازارهای مصرف پدید می‌آید که در اصطلاح به آنها «کشت و صنعت» می‌گویند. معمولاً از بقایای برداشت غلات برای خوراک دام استفاده می‌شود.

ب) ذرت به‌طور وسیعی در اغلب نواحی دنیا کشت می‌شود. ایالات متحده آمریکا حدود ۴۰ درصد ذرت جهان را تولید می‌کند.

پ) در کشورهای آسیایی و آفریقایی بخش عمده‌ی غذای مردم را ذرت تشکیل می‌دهد.

ت) برنج از غلات مهم است و نقش مهمی در تأمین غذای جهان دارد اما به دلیل اینکه به شرایط خاص آب‌وهوایی گرمسیری و نیمه‌گرمسیری و رطوبت هوا و آب زیاد وابسته است، در نواحی خاصی کشت می‌شود.

- ۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک

۵۳ - فعالیت‌های نوع بخشی از فعالیت‌های اقتصادی که فراهم‌کننده‌ی خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات و فناوری اطلاعاتی است و کشت به سرمایه‌زیادی نیاز دارد و کشور در اروپا یکی از کشورهای مهم تولیدکننده‌ی گندم و کشورهای فیلیپین و پاکستان با انقلاب سبز در زمینه‌ی تولید به خودکفایی رسیده است.

- ۱) سوم - معیشتی - آلمان - گندم ۲) چهارم - معیشتی - فرانسه - گندم ۳) چهارم - تجاری - فرانسه - برنج ۴) سوم - تجاری - آلمان - برنج

۵۴ - یکی از فعالیت‌های مهم بخش خدمات کدام است و در کدام بخش جهان تأثیرگذار است؟

- ۱) تجارت - اقتصاد ۲) صنعت - اقتصاد ۳) فناوری اطلاعات - صنعت ۴) تجارت - صنعت

درس 8 - نواحی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی)

۵۵ - عبارت‌های صحیح و غلط را به ترتیب مشخص کنید.

الف) در جهان امروز همه‌ی کشورها ناگزیر به مبادله و تجارت‌اند.

ب) همه‌ی نواحی و کشورها در اقتصاد جهانی موقعیت یکسانی ندارند.

ج) جایگاه متفاوت اقتصادی، تأثیرات زیادی در زندگی مردم کشورهای مختلف می‌گذارد.

د) در گذشته‌های دور، تجارت بیشتر در سطح منطقه‌ای صورت می‌گرفت.

- ۱) ص - غ - ص - غ ۲) غ - ص - غ - ص ۳) ص - ص - ص - غ ۴) غ - غ - غ - ص

۵۶ - در هفتاد سال اخیر صنایع و بانک‌های ایالات متحده آمریکا، اروپای غربی و ژاپن به شکل قابل توجهی در دیگر مناطق جهان، کرده‌اند و ایالات متحده آمریکا برای تشویق شرکت‌های خود به سرمایه‌گذاری در خارج از کشور، به آنها چه کمک‌هایی کرده است؟

- ۱) سرمایه‌گذاری - مالی و حمایتی ۲) نفوذ - مالی و حمایتی ۳) سرمایه‌گذاری - نظامی و اقتصادی ۴) نفوذ - نظامی و اقتصادی

۵۷- پاسخ درست پرسش‌های زیر در کدام گزینه به ترتیب آمده است؟

(الف) کشور اندونزی سال‌ها در سیطره کدام کشور استعمارگر بود؟

(ب) پس از چه حادثه‌ای، نهضت‌های استقلال‌طلبانه در کشورهای مستعمره بیش‌تر شد؟

(پ) کسری تجاری در چه صورتی در اقتصاد یک کشور به وجود می‌آید؟

① فرانسه - انقلاب صنعتی - ارزش صادرات کم‌تر از ارزش واردات باشد. ② هلند - انقلاب صنعتی - ارزش واردات کم‌تر از ارزش صادرات باشد.

③ فرانسه - جنگ‌های جهانی اول و دوم - ارزش صادرات بیش‌تر از واردات باشد. ④ هلند - جنگ‌های جهانی اول و دوم - ارزش واردات بیش‌تر از صادرات باشد.

۵۸- چه تعداد از جملات زیر درباره کشت غله تجاری درست است؟

(الف) در کشورهای آسیایی و آفریقایی، بخش عمده غذای مردم را غلات تشکیل می‌دهد.

(ب) میانگین تولید سالانه غلات در جهان ۱٫۵ میلیارد تن است.

(ج) بیشتر برنج دنیا در جنوب غربی آسیا کشت می‌شود.

(د) ایالات متحده آمریکا حدود ۴۰ درصد ذرت جهان را تولید می‌کند.

① چهار ② سه ③ دو ④ یک

۵۹- کدام یک از ویژگی‌های زیر مربوط به کشورهایی است که اقتصاد آن‌ها مبتنی بر تولید و صدور مواد اولیه خام و منابع انرژی و معدنی است؟

(الف) در این کشورها حمایت از بخش‌های تولیدی داخلی زیاد است.

(ب) اقتصاد آن‌ها در برابر نوسانات قیمت در بازارهای جهانی آسیب‌پذیری کمتری دارد.

(پ) کاهش قیمت خرید محصولات آن‌ها شوک‌های عظیمی به اقتصادشان وارد می‌کند.

(ت) در این کشورها واردات گسترش زیادی دارد.

① «الف» و «ب» ② «پ» و «ت» ③ «ب» و «ت» ④ «الف» و «ت»

۶۰- با توجه به اتحادیه‌های منطقه‌ای «نفتا»، «اکو» و «آسه آن» پاسخ پرسش‌های زیر در کدام گزینه به ترتیب آمده است؟

(الف) کدام هدف در همه این اتحادیه‌ها مشترک است؟

(ب) کشور ما عضو کدام یک از این اتحادیه‌ها است؟

(پ) اتحادیه منطقه‌ای «آسه آن» در کدام منطقه جغرافیایی شکل گرفته است؟

① حذف یا پایین آوردن تعرفه‌های گمرکی و مالیاتی - نفتا - جنوب غربی آسیا ② امنیت و ثبات سیاسی در منطقه - نفتا - جنوب شرقی آسیا

③ حذف یا پایین آوردن تعرفه‌های گمرکی و مالیاتی - اکو - جنوب شرقی آسیا ④ امنیت و ثبات سیاسی در منطقه - اکو - جنوب غربی آسیا

۶۱- به ترتیب هر یک از عبارات زیر مربوط به کدام گزینه می‌باشد؟

«حمل‌کننده غلات، زغال، سیمان و ... - یکی از بنادر کشور آفریقای جنوبی - کشورهای عضو آن سعی می‌کنند مالیات‌ها و تعرفه‌های گمرکی را بین

خودشان بردارند یا کاهش دهند.»

① کشتی‌های کانتینری - لیما - اتحادیه اقتصادی، تجاری منطقه‌ای ② کشتی‌های فله‌بر - آبیجان - شرکت‌های چندملیتی

③ کشتی‌های کانتینری - آکرا - شرکت‌های چندملیتی ④ کشتی‌های فله‌بر - دوربان - اتحادیه اقتصادی، تجاری منطقه‌ای

۶۲- به ترتیب کدام گزینه پاسخ درست سؤالات زیر است؟
 الف) مناطق آزاد تجاری در اصل به چه منظوری ایجاد می‌شوند؟
 ب) بازرگانان در مناطق آزاد از چه مزایایی برخوردار هستند؟
 ج) موقعیت جغرافیایی هریک از اتحادیه‌های منطقه‌ای نفتا و آسه‌آن به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ۱) برای توسعه صادرات یک کشور و رونق اقتصادی آن - پرداختن به صادرات و واردات و انبارداری کالاها بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی با معافیت مالیاتی - آمریکای شمالی و مرکزی، آسیای جنوب شرقی
- ۲) به منظور کاهش مالیات‌ها و تعرفه‌های گمرکی - می‌توانند مالیات کالاها را تعیین کنند. - آمریکای جنوبی، آسیای غربی
- ۳) به منظور کاهش مالیات و تعرفه‌های گمرکی - پرداختن به صادرات و واردات و انبارداری کالاها بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی با معافیت مالیاتی - آمریکای جنوبی، آسیای جنوب شرقی
- ۴) برای توسعه صادرات یک کشور و رونق اقتصادی آن - می‌توانند مالیات کالاها را تعیین کنند. - آمریکای جنوبی، آسیای غربی

درس 9 - معنا و مفهوم ناحیه سیاسی

۶۳- هر ناحیه سیاسی از چند رکن تشکیل یافته است و نواحی سیاسی بر چه اساس و مقیاسی به انواع مختلف تقسیم می‌شوند؟

- ۱) ۵- سازه انسانی و ساختار اقتصادی ۲) سازه انسانی و ساختار اقتصادی ۳) فضای جغرافیایی و نظام مدیریت ۴) ۲- فضای جغرافیایی و نظام مدیریت

۶۴- تصویر مقابل چه نوع ناحیه سیاسی را نمایش می‌دهد؟

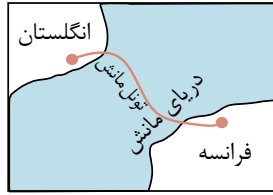
- ۱) ناحیه منطقه‌ای - ناحیه مناطق آزاد تجاری
- ۲) ناحیه سیاسی ویژه - ناحیه خودمختار
- ۳) ناحیه فروملی - ناحیه منطقه‌ای
- ۴) ناحیه فراملی - ناحیه مناطق آزاد تجاری

۶۵- با توجه به تصاویر زیر، به ترتیب کدام گزینه ارتباط جغرافیا با سیاست را بیان میکند؟

۱

(ب)

(الف)

(د)

(ج)

تأثیر توافقات و تصمیمات سیاسی و اقتصادی بر فضای جغرافیایی - نوع برنامه‌ریزی و اختصاص بودجه و تأثیر آن بر توزیع امکانات و تجهیزات در نواحی مختلف - تأثیر ایدئولوژی حکومتها بر فضای جغرافیایی - تأثیر مناطق جغرافیایی بر سیاستهای جهانی

۲

تأثیر مناطق جغرافیایی بر سیاستهای جهانی - نوع برنامه‌ریزی و اختصاص بودجه و تأثیر آن بر توزیع امکانات و تجهیزات در نواحی مختلف - تأثیر ایدئولوژی حکومتها بر فضای جغرافیایی - تأثیر توافقات و تصمیمات سیاسی بر فضای جغرافیایی

۳

تأثیر ایدئولوژی حکومتها بر فضای جغرافیایی - تأثیر مناطق جغرافیایی بر سیاستهای جهانی - تأثیر توافقات و تصمیمات سیاسی بر فضای جغرافیایی - نوع برنامه‌ریزی و اختصاص بودجه و تأثیر آن بر توزیع امکانات و تجهیزات در نواحی مختلف

۴

تأثیر نوع برنامه‌ریزی و اختصاص بودجه بر توزیع امکانات و تجهیزات در نواحی مختلف - تأثیر ایدئولوژی حکومتها بر فضای جغرافیایی - تأثیر مناطق جغرافیایی بر سیاستهای جهانی - تأثیر توافقات و تصمیمات سیاسی بر فضای جغرافیایی

۶۶- در ارائه مفهوم ناحیه سیاسی کدام گزینه را نمی‌توان گنجاند؟

۱

قلمرو و فضای جغرافیایی، ساختار انسانی و نظام مدیریت به‌عنوان ارکان اصلی آن

۲

قرار گرفتن بخشی از سطح زمین تحت مدیریت سیاسی یا فرمانروایی یک قدرت سیاسی

۳

فراتر نرفتن از مقیاس یک کشور و دربرگرفتن یک استان، شهر یا روستا

۴

تعلق مدیریت سیاسی به یک فرد، یک نهاد، یک سازمان، شورا یا حکومت

۶۷- با توجه به انواع نواحی سیاسی به سؤالات زیر پاسخ دهید؟

(الف) تقسیم‌بندی نواحی سیاسی به انواع مختلف متأثر از کدام عوامل است؟

(ب) نواحی خودمختار چگونه نواحی هستند و کدام مورد اشاره به نواحی خودمختار جهان می‌کند؟

(ج) مردمان کدام ناحیه بر طبق پیمان (شنگن) بدون نیاز به روادید به کشورهای عضو سفر می‌کنند؟

(د) منطقه قشم جزء کدام منطقه و ناحیه است و ویژگی آن چیست؟

①

با توجه به مقیاس فضای جغرافیایی و نظام مدیریت - به ایالت‌ها و استان‌هایی گفته می‌شود که به دلیل شرایط قومی و مذهبی و نظیر آن از استقلال محدودی برخوردارند و در امور سیاست خارجی و دفاع تابع حکومت مرکزی هستند، بندر هنگ‌کنگ چین - اتحادیه اروپا که از ۲۷ کشور اروپایی تشکیل شده است و تحت اداره یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند. - جزء مناطق آزاد تجاری، ناحیه سیاسی ویژه است که برخی از قوانین و مقررات کشور در آن‌جا رعایت نمی‌شود.

②

با توجه به مقیاس فضای جغرافیایی و نظام مدیریت - به کشورهایی گفته می‌شود که به دلیل شرایط قومی و مذهبی و نظایر آن در امور سیاست خارجی و داخلی تابع حکومت مرکزی هستند، کردستان در عراق - مردمان مناطق آزاد تجاری که تحت اداره یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند. - جز مناطق آزادی تجاری، ناحیه سیاسی ویژه است که برخی از قوانین و مقررات کشور در آن‌جا رعایت نمی‌شود.

③

با توجه به ساختار انسانی و نظام مدیریت - نواحی که پذیرفته‌اند از نظام مدیریت مشترکی تبعیت کنند و به دنبال تحقق مدیریت مشترک باشند، منطقه قشم - اتحادیه اروپا که از ۲۸ کشور اروپایی تشکیل شده است و تحت اداره یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند - جزء مناطق خودمختار، ناحیه سیاسی ویژه است که برخی از قوانین و مقررات در آن‌جا رعایت نمی‌شود.

④

با توجه به ساختار انسانی و مقیاس فضای جغرافیایی - نواحی که پذیرفته‌اند از نظام مدیریت مشترکی تبعیت کنند و به دنبال تحقق مدیریت مشترک باشند، منطقه نخجوان در جمهوری آذربایجان - مردمان مناطق آزاد تجاری که تحت اداره یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند - جزء مناطق خودمختار، ناحیه سیاسی ویژه است که برخی از قوانین و مقررات در آن‌جا رعایت نمی‌شود.

۶۸- حضور بلوک‌های مسکونی یکدست و هم‌شکل با نمای یکسان در شهرها یادآور چه نوع معماری و بیانگر کدام مفهوم جغرافیایی است؟

① ایدئولوژی سرمایه‌داری که یادآور اثر متقابل جغرافیا و سیاست است.

② ایدئولوژی سرمایه‌داری که یادآور اهمیت فضا و قلمرو جغرافیایی هر شهر یا کشور است.

③ معماری سوسیالیستی که یادآور اثر متقابل جغرافیا و سیاست است.

④ معماری سوسیالیستی که یادآور اهمیت فضا و قلمرو جغرافیایی هر شهر یا کشور است.

۶۹- «بخش» چه نوع ناحیه سیاسی محسوب می‌شود و کدام یک از کشورهای زیر دارای ناحیه سیاسی ویژه است؟

① فراملی - چین ② فراملی - آذربایجان ③ فراملی - عراق ④ فراملی - ژاپن

۷۰- به چه علت دولت‌های غربی با پیوستن کریمه به روسیه مخالف بوده و به این مسئله اعتراض کردند؟

① موجب فرمانروایی بر دریای سیاه و منطقه اوراسیا می‌شود.

② یک منطقه گردشگری و کشاورزی است.

③ دارای پایگاه‌های دریایی متعددی است.

④ دارای منابع عمده طبیعی است.

درس 10 - کشور، یک ناحیه سیاسی

۷۱- کدام موارد ذکر شده شامل ویژگی‌های جمعیت یا ملت است؟

(الف) مسیر زندگی جمعیت غالباً در سرزمین است.

(ب) در سرزمین به فعالیت‌های اقتصادی می‌پردازند.

(پ) در محدوده سرزمین مستقر هستند.

(ت) برای اداره امور خود نظام سیاسی و حکومتی دارند.

① پ و ت ② الف و ب ③ ب و پ ④ الف و ت

۷۲- کدام عبارت در مورد مرزها صحیح نیست؟

- ۱) مطالعه مرزها از دیرباز کانون پژوهش‌های جغرافیای سیاسی بوده است.
 ۲) مرزها در هر کشور اهمیت واحدی دارند.
 ۳) امنیت و استقلال هر کشور به مرزهای آن وابسته است.
 ۴) مرزها حد حاکمیت ملی یک کشور محسوب می‌شود.

۷۳- با توجه به الگوی مدیریت سیاسی فضا به ترتیب «تقسیم کشور به واحدهای سیاسی کوچک تر - استقرار مجلس ایالتی در هر ایالت - اختیار ویژه برای مناطق خودمختار» در چه نوع الگو و کشوری مشاهده می‌شود و کم‌ترین مرز سیاسی ایران مربوط به چه نوع مرزی می‌باشد؟

- ۱) تک‌ساخت (فرانسه) - فدرال (استرالیا) - ترکیبی (آذربایجان) - رودخانه‌ای
 ۲) فدرال (مالزی) - تک‌ساخت (چین) - ترکیبی (عراق) - دریایی
 ۳) ترکیبی (انگلستان) - فدرال (مالزی) - تک‌ساخت (شیلی) - رودخانه‌ای
 ۴) تک‌ساخت (فرانسه) - ترکیبی (دانمارک) - فدرال (استرالیا) - دریایی

۷۴- حفاظت و مدیریت و کنترل مرزهای کشور برعهده است و ایران حدود کیلومتر مرز مشترک با کشورهای همسایه دارد و با کشور از راه خشکی و دریا هم‌مرز است. مرکز اقتدار سیاسی یک کشور است و میزان اختیارات واحدهای سیاسی درون یک کشور به آن‌ها بستگی دارد.

- ۱) نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران - ۸۵۷۵ - ۱۷ - مرز - نوع نظام سیاسی
 ۲) مرزبانان نیروی انتظامی - ۸۵۷۵ - ۱۵ - پایتخت - وسعت
 ۳) نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران - ۸۷۵۵ - ۱۷ - مرز - نوع نظام سیاسی
 ۴) مرزبانان نیروی انتظامی - ۸۷۵۵ - ۱۵ - پایتخت - نوع نظام سیاسی

۷۵- در ارتباط با موارد زیر کدام گزینه صحیح می‌باشد؟

(رشته کوه پیرنه - مرز ایران و عراق - مرز ایران و افغانستان - مرز طبیعی رود - مرز بین بلژیک و هلند)

- ۱) مرز بین ایتالیا و اسپانیا - رود کارون - طبیعی - مرز بین آرژانتین، ونزوئلا، پاراگوئه - طبیعی
 ۲) مرز بین ایتالیا و فرانسه - رود کارون - غیر طبیعی - مرز بین برزیل، پاراگوئه، آرژانتین - طبیعی
 ۳) مرز بین فرانسه و اسپانیا - اروند رود - غیر طبیعی - مرز بین برزیل، پاراگوئه، آرژانتین - مصنوعی
 ۴) مرز بین فرانسه و اسپانیا - اروند رود - طبیعی - مرز بین برزیل، ونزوئلا، پاراگوئه - مصنوعی

۷۶- هریک از گزاره‌های زیر به ترتیب مربوط به کدام دسته از انواع مرزها است؟

(الف) این نوع مرزها مشکلی ایجاد نمی‌کنند.

(ب) مرز بین کره شمالی و جنوبی

(ج) با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی تعیین می‌شوند.

(د) مرز بین کانادا و آمریکا روی مدار ۴۹ درجه شمالی

- ۱) پیشتاز - تحمیلی - قبل از سکونت - طبیعی
 ۲) قبل از سکونت - تطبیقی - تحمیلی - مصنوعی
 ۳) پیشتاز - تحمیلی - تطبیقی - مصنوعی
 ۴) قبل از سکونت - تحمیلی - پیشتاز - طبیعی

۷۷- امروزه دلیل ارزش حقوقی و بین‌المللی خطوط مرزی کشورها چیست و به چه علت خط تالوگ بهترین خط مرزی است؟

- ۱) ثبت محدوده‌های کشورهای هم‌مرز در اسناد سازمان ملل متحد - چون هر دو کشور حق کشتیرانی در دو طرف آن را دارند.
 ۲) حفاظت و کنترل مرزها توسط هر کشور - چون رود را به دو قسمت مساوی تقسیم می‌کند.
 ۳) ثبت محدوده‌های کشورهای هم‌مرز در اسناد سازمان ملل متحد - چون رود را به دو قسمت مساوی تقسیم می‌کند.
 ۴) حفاظت و کنترل مرزها توسط هر کشور - چون هر دو کشور حق کشتیرانی در دو طرف آن را دارند.

۷۸- کدام عبارت در مورد مرز نادرست است و کدام عبارت بیانگر سرزمین است؟

- ۱) مرز خطی طبیعی و قراردادی است - فضا و قلمرو جغرافیایی یک کشور
 ۲) مرز برای تعیین حدود یک ناحیه سیاسی است - حدود طبیعی یک کشور
 ۳) مرز، آخرین حد قلمرو زمینی، دریایی و هوایی هر کشور است - فضا و قلمرو جغرافیایی یک کشور
 ۴) امروزه خطوط مرزی کشورها ارزش حقوقی و بین‌المللی دارند - حدود طبیعی یک کشور

درس 11 - ژئوپلیتیک

۷۹- راتزل از مباحث خود چه نتیجه‌ای می‌گرفت و در قرن بیستم با توسعه چه عاملی نظریه راتزل محکوم شمرده می‌شود؟

- ۱) کشورهای کوچک نابود می‌شوند - توسعه و پیشرفت کشورهای کوچک
- ۲) دولت‌های بزرگ، کشورهای کوچک را ضمیمه خاک خود می‌کنند - حقوق و قوانین بین‌الملل
- ۳) کشورهای کوچک نابود می‌شوند - حقوق و قوانین بین‌المللی
- ۴) دولت‌های بزرگ، کشورهای کوچک را ضمیمه خاک خود می‌کنند - توسعه و پیشرفت کشورهای کوچک

۸۰- کدام گزینه درباره تقسیم‌بندی عوامل جغرافیایی مؤثر در قدرت ملی صحیح است و به ترتیب پیش شرط قدرت و عامل مؤثر در افزایش قدرت کدام است؟

- ۱) موقعیت جغرافیایی، شکل و وسعت و ناهمواری‌ها، عوامل علمی و فناورانه، عوامل بین‌المللی، نیروی انسانی و جمعیت - منابع انرژی و معدنی زیاد - نیروی نظامی و دفاعی
- ۲) موقعیت جغرافیایی، وسعت، شکل و ناهمواری‌ها، بنیادهای زیستی، منابع انرژی و معدنی، جمعیت - جمعیت زیاد - همگونی جمعیت از نظر قومی، زبانی و دینی
- ۳) عوامل اقتصادی، عوامل فرامرزی، منابع زیستی، نیروی انسانی و جمعیت، وسعت و شکل، منابع زیرزمینی، وسعت زیاد - همگونی جمعیت از لحاظ زبانی، فرهنگی و آیینی - جمعیت زیاد
- ۴) موقعیت جغرافیایی، عوامل سیاسی، نظامی، فضایی، توپوگرافی، وسعت، شکل و ناهمواری، داشتن منابع انرژی زیاد - همگونی جمعیت از نظر قومی، زبانی و دینی - نیروی نظامی و دفاعی

۸۱- کدام گزینه درباره رودهای قابل کشتی‌رانی به عنوان مرز درست است؟

- ۱) خط تالوگ بهترین خط مرزی است؛ زیرا فاصله مرز از هر دو ساحل به یک اندازه است.
- ۲) خط منصف بهترین خط مرزی است؛ زیرا فاصله مرز از هر دو ساحل به یک اندازه است.
- ۳) خط تالوگ بهترین خط مرزی است؛ زیرا هر دو کشور حق کشتی‌رانی در دو طرف آن را دارند.
- ۴) خط منصف بهترین خط مرزی است؛ زیرا هر دو کشور حق کشتی‌رانی در دو طرف آن را دارند.

۸۲- کدام گزینه پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

(الف) به چه دلیل در قرن بیستم نظریه راتزل محکوم شمرده می‌شود؟

(ب) مکیندر قلعه جهان را کدام محدوده جغرافیایی می‌دانست و چه ویژگی را در ارتباط با این منطقه بیان نمود؟

(ج) خط مشی سیاسی و حکومت به عنوان یکی از شرایط تبدیل شدن یک کشور به قدرت دریایی از دیدگاه آلفرد ماهان منطبق با کدام توضیحات است؟

(د) منطقه ژئوپلیتیکی چه منطقه‌ای است؟

- ۱) به دلیل حمله آمریکا به افغانستان و عراق در سال‌های ۱۳۶۹ و ۱۳۸۰ - از رود ولگا در شرق سیبری تا غرب اوراسیا؛ غیرقابل دسترس بودن این منطقه برای قدرت‌های دریایی - کنترل راه‌های آب مهم از سوی دولت‌ها - منطقه‌ای که در آن سه عامل جغرافیا، سیاست و قدرت بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند.
- ۲) به دلیل توسعه حقوق و قوانین بین‌المللی - از رود ولگا در غرب تا سیبری در شرق؛ غیرقابل دسترس بودن این منطقه برای قدرت‌های دریایی - حمایت و توجه دولت‌ها به قدرت دریایی - منطقه‌ای که توجه حکومت‌ها به‌ویژه قدرت‌های جهانی را به خود جلب می‌کند.
- ۳) به دلیل کشورگشایی و تصرف سرزمین‌های دیگر - از رود ولگا در شرق اوراسیا تا غرب سیبری؛ تسلط بر این منطقه، تسلط بر کل جزیره جهانی است - توسعه روابط و تجارت گسترده با سایر ملل - منطقه‌ای که تعامل کشورهای هم‌جوار از طریق مذاکره یا رقابت و کشمکش صورت می‌گیرد.
- ۴) به دلیل توسعه‌طلبی کشورها - از رود ولگا در غرب تا سیبری در شرق؛ تسلط بر این منطقه، تسلط بر کل جزیره جهانی است. - بهره‌برداری از فرصت‌ها از سوی حکومت - منطقه‌ای که در آن تعدادی از حکومت‌ها به دلیل ارزش‌های جغرافیایی، با یکدیگر وارد تعامل می‌شوند.

۸۳ - کدام عبارت با مفهوم سیاست مطابقت بیشتری دارد؟

- ① سلطه و توانایی مجبور کردن دیگر حکومت‌ها به فرمان‌برداری
 ② علم ادارهٔ یک کشور یا حکومت‌داری

③ فرمان راندن بازیگران سیاسی مطابق نظام فکری خود

④ عرصهٔ عمل سازمان‌های مردم‌نهاد و غیرحکومتی در کنار سازمان‌های بین‌المللی

۸۴ - کشورهای طویل با طول حداقل برابر عرضشان شناخته می‌شوند که نمونه‌ای از این نوع کشورهاست و کشورهای در درون کشور دیگری محصور شده‌اند و نمونه‌ای از این نوع کشورهاست.

- ① پنج - شیلی - محاطی - آفریقای جنوبی
 ② شش - تایلند - حائل - آفریقای جنوبی
 ③ پنج - تایلند - حائل - سوازیلند
 ④ شش - شیلی - محاطی - سوازیلند

۸۵ - کدام گزینه به ترتیب با موارد زیر ارتباط دارد؟

موقعیت یک کشور در مجاورت دولت قوی یا ضعیف - بخش مرکزی به اعتقاد مکیندر - بازیگران سیاسی جهان - توجه به اهمیت دریا، علاقهٔ مردم یک کشور به دریانوردی - بخش عمدهٔ خشکی‌های جهان از نگاه مکیندر

- ① نظریهٔ هارتلند مکیندر - هلال خارجی قارهٔ آمریکا و اقیانوسیه - احزاب سیاسی - نظریهٔ قدرت دریایی - سه قارهٔ آسیا، آمریکا، آفریقا
 ② نظریهٔ نابرابری فضای راتزل - قلب خشکی جهان - کارگزاران اجتماعی - نظریهٔ قدرت بری - سه قارهٔ آسیا، اروپا، آفریقا
 ③ نظریهٔ هارتلند مکیندر - هلال داخلی قارهٔ آمریکا و اقیانوسیه - نظام سیاسی - نظریهٔ قدرت بری - سه قارهٔ آسیا، آمریکا، آفریقا
 ④ نظریهٔ فضای حیاتی راتزل - قلب خشکی جهان - رهبران ایدئولوژیک - نظریهٔ قدرت دریایی - سه قارهٔ آسیا، اروپا، آفریقا

۸۶ - با بررسی موارد زیر، کدام مورد با نظریهٔ ژئوپلیتیک آن، مطابقت دارد؟

الف: جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به دلیل محدودیت‌های کشور عراق در دسترسی به سواحل خلیج فارس
 ب: تبدیل شدن کشور انگلستان به یک قدرت دریایی به دلیل دسترسی به آب‌های آزاد و موقعیت جزیره‌ای
 ج: موقعیت آسیب‌پذیر لهستان به دلیل مجاورت داشتن با دو کشور روسیه و آلمان در دوره‌هایی از تاریخ

- ① مورد «الف» برخلاف موارد «ب» و «ج»، با نظریه هلفورد مکیندر
 ② مورد «الف»، همانند موارد «ب» و «ج»، با نظریه هلفورد مکیندر
 ③ مورد «ب» برخلاف موارد «الف» و «ج»، با نظریه آلفرد ماهان
 ④ مورد «ب»، همانند موارد «الف» و «ج»، با نظریه آلفرد ماهان

پاسخنامه تشریحی

- ۱ - گزینه ۲ جغرافی دانان بر اساس ترکیب ویژگی‌های عمده بارش از قبیل میانگین بارندگی سالانه، توزیع فصلی بارش و بالاترین میزان بارش روزانه، ایران را به شش ناحیه بارشی تقسیم کرده‌اند: ناحیه خزر غربی - ناحیه خزر شرقی - ناحیه کردستان - ناحیه آذربایجان و زاگرس - ناحیه خراسان شمالی - ناحیه داخلی
- ۲ - گزینه ۱ میان اجزا و پدیده‌های هر مکان، نوعی پیوستگی و هماهنگی وجود دارد که آن مکان را از سایر مکان‌ها متفاوت می‌سازد.
- ۳ - گزینه ۱ نوع خانه‌ها و شکل سقف ساختمان‌ها در ناحیه‌ای مرطوب، با ریزش‌های جوی و نوع فعالیت اقتصادی ساکنان ناحیه تناسب دارد.
- ۴ - گزینه ۲ ناحیه‌بندی، کاری صرفاً جغرافیایی است و بر اساس طرز تفکر یک جغرافی‌دان و روش کار او صورت می‌گیرد.
- ۵ - گزینه ۳ جغرافی‌دان‌ها بر اساس ترکیب ویژگی‌های عمده بارش ایران را به شش ناحیه بارشی تقسیم کرده‌اند. میانگین سالانه بارش خزر شرقی و کردستان با هم برابر هستند.
- ۶ - گزینه ۳ بیشتر تمرکز نواحی صنعتی در اروپا در غرب و شمال غربی آن واقع شده است که ناحیه صنعتی «رور» در غرب آلمان واقع شده است. آلمان از کشورهای اروپای غربی محسوب می‌شود.
- «وحدت یابی، ویژگی اصلی هر ناحیه، است که وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است.
- ۷ - گزینه ۳ انسان‌ها با پیشرفت در دانش و تولید ابزار و فناوری بر محیط‌های طبیعی غلبه کرده و این محیط‌ها را در اختیار گرفته‌اند، با وجود این محیط‌ها و نواحی طبیعی همواره زندگی مردم را تحت تأثیر قرار داده است. مانند احداث تونل و پل برای عبور قطار در ناحیه‌ای کوهستانی مانند کشور سوئیس، به‌کارگیری ماشین‌های برف‌روب در ناحیه‌های برف‌گیر، صید ماهی در سواحل.
- ۸ - گزینه ۱ نواحی فقط تحت تأثیر روابط معمول انسان‌ها و محیط طبیعی نیستند بلکه حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی نیز به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارند. تصمیم‌های یک دولت برای ناحیه‌ی گردشگری، انتقال اجباری ساکنان یک ناحیه به ناحیه دیگر، موجب حفظ، تغییر یا تخریب نواحی طبیعی و انسانی می‌شود، مانند ساختن جزایر جدید توسط دولت امارات متحده عربی و کشتار مسلمانان توسط دولت میانمار.
- ۹ - گزینه ۲ در نواحی انسانی تعیین مرز نواحی دشوارتر از نواحی طبیعی مثل نواحی خاکی یا زیست‌بوم‌هاست.
- ۱۰ - گزینه ۴ در حاشیه صحرا به علت خشکی هوا، علفزارهای کوتاه‌قد به استپ بیابانی تبدیل می‌شوند.
- ۱۱ - گزینه ۲ مثال‌ها به‌ترتیب با عنوان‌های انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند و نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند، مرتبط هستند.
- ۱۲ - گزینه ۴ بررسی عبارتهای نادرست:
- هرچه به سمت بیابان پیش می‌رویم، بارندگی کمتر و علف‌های ساوان کوتاه‌تر و تنک‌تر می‌شوند.
- تعیین مرز نواحی انسانی دشوارتر از نواحی طبیعی است.
- ۱۳ - گزینه ۴ علامت آب‌وهوای استوایی یا گرم و مرطوب حرف A است که در این نوع آب‌وهوا هیچ ماهی سردتر از 18° سانتیگراد نیست، بارش در تمام طول سال وجود دارد و این نوع آب‌وهوا مناسب برای جنگل‌های استوایی بارانی است.
- ۱۴ - گزینه ۲ در برخی از سواحل قاره‌ها مانند سواحل آمریکای جنوبی و سواحل آفریقای جنوبی بیابان‌هایی پدید آمده‌اند مانند آتاکاما در آمریکای جنوبی و نامیب در آفریقا و در این مناطق نیز علت اصلی به‌وجود آمدن بیابان، وجود مرکز پرفشار و صعود نکردن هواست. هرچند جریان‌های آب سرد که از قطب به سمت این نواحی در حرکت‌اند، صعود نکردن هوا را تشدید و تقویت می‌کنند و موجب بیابانی شدن این نواحی می‌شوند.
- ۱۵ - گزینه ۲ در منطقه A که در حوالی مدار 60° درجه شمالی می‌باشد به علت برخورد دو توده هوا یک کانون کم‌فشار شکل می‌گیرد به دلیل برخورد توده‌های هوا با یکدیگر بارندگی جبهه‌ای (سیکلونی) صورت می‌گیرد.
- بارندگی جبهه‌ای (سیکلونی) بیشتر در محل جبهه‌ها به‌وجود می‌آید.
- ۱۶ - گزینه ۲ بیش‌ترین تغییرات آب‌وهوایی در لایه زیرین هواکره، یعنی وردسپهر (تروپوسفر) به‌وجود می‌آید.
- مایل بودن محور زمین بر مدار گردش انتقالی آن به دور خورشید موجب می‌شود که طی حرکت وضعی و انتقالی، وسعت منطقه روشن و تاریک و طول روز و شب و فصول مختلف سال در نواحی مختلف و در نیم کره شمالی و جنوبی متفاوت باشد.
- ۱۷ - گزینه ۱ در ناحیه کم‌فشار، فشار هوا به سمت مرکز ناحیه کم می‌شود. جبهه‌ها نیز مرز بین دو توده هوای مجاورند و آن‌ها را از هم جدا می‌کنند.
- توضیح نکات درسی:
- به حجم وسیعی از هوا که از نظر دما و رطوبت، در سطح افقی تا صدها کیلومتر ویژگی‌های یکسانی داشته باشد، توده هوا گفته می‌شود.
- ۱۸ - گزینه ۴ در برخی سواحل قاره‌ها مانند سواحل آمریکای جنوبی و سواحل جنوب غربی آفریقا بیابان‌هایی پدید آمده‌اند (بیابان آتاکاما در آمریکای جنوبی و نامیب در آفریقا) و در این مناطق علت اصلی به‌وجود آمدن بیابان، وجود مرکز پرفشار و صعود نکردن هوا است. هرچند جریان‌های آب سرد که از قطب به سمت این نواحی در حرکت‌اند، صعود نکردن هوا را تشدید و تقویت می‌کنند و موجب بیابانی شدن این نواحی می‌شوند.
- ۱۹ - گزینه ۲ تشریح عبارتهای نادرست:
- الف) وقتی هوای یک منطقه گرم می‌شود، مولکول‌ها «سریع‌تر» حرکت می‌کنند.
- ب) هوای گرم نسبت به اطراف خود فشار کمتری دارد و در نتیجه بر روی منطقه گرم، یک مرکز «کم‌فشار» ایجاد می‌شود.
- د) هوای سرد سنگین است و به سمت پایین یا سطح زمین فرود می‌آید، در نتیجه بر روی منطقه سرد، یک مرکز «پرفشار» پدید می‌آید.
- ۲۰ - گزینه ۳ بارندگی جبهه‌ای و سیکلونی بیشتر در محل جبهه‌ها به‌وجود می‌آید، جایی که توده‌های هوا با یکدیگر برخورد می‌کنند. در همه انواع بارندگی‌ها، اگر عامل صعود هوای مرطوب شکل نگیرد، بارندگی ایجاد نمی‌شود.

- ۲۱ - گزینه ۳ در حالی که برخی مناطق جهان، مانند نواحی استوایی و آسیای موسمی، بسیار پرباران‌اند و بیش از ۱۵۰۰ میلی‌متر در سال بارندگی دارند، برخی نواحی داخلی قاره‌ها و بیابان‌ها مقدار ناچیزی بارندگی دارند و بارش در آنها کمتر از ۵۰ یا ۱۰۰ میلی‌متر در سال است.
- ۲۲ - گزینه ۱ در ناحیه معتدله در حوالی عرض جغرافیایی ۶۰ درجه، دوباره بر اثر صعود هوا منطقه فشار کم ایجاد می‌شود. این منطقه تحت تأثیر توده هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند.
بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه ۲: این گزینه مربوط به منطقه فشار زیاد مانند نواحی قطبی است.
- گزینه ۳: در این منطقه، برعکس، به دلیل وسعت خشکی در نیمکره شمالی و وسعت آب‌ها در نیمکره جنوبی تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.
- گزینه ۴: این گزینه مربوط به ناحیه استوایی است.
- ۲۳ - گزینه ۴ ستون‌های سنگی دریایی و غارها حاصل فرسایش کاوشی و باتلاق‌ها و جزایر مرجانی از اشکال فرسایش تراکمی در سواحل هستند.
- ۲۴ - گزینه ۱ گیاهان مقداری از موادی را که در نتیجه فتوسنتز تولید می‌کنند، برای رفع نیازهای خود مثل تنفس مصرف می‌کنند. آنچه باقی می‌ماند، تولید خالص اولیه است. بیابان‌های سرد: گبی - تلکه‌ماکان - ترکستان و ...
بیابان‌های گرم: صحرای بزرگ آفریقا (سahارا) - دره مرگ - بیابان استرالیا و ...
- ۲۵ - گزینه ۱ شکل داده شده یاردانگ (کلوت) است که حاصل فرسایش بادی-آبی می‌باشد و از عملکرد فرسایش کاوشی در بیابان‌هاست.
- ۲۶ - گزینه ۴ شکل صورت سؤال نشان‌دهنده نزدیک شدن ورقه‌های پوسته زمین به یکدیگرند که عبارات «ب» و «د» با آن مطابق‌اند.
- ۲۷ - گزینه ۳ فلات‌ها و کوه‌ها هر دو مرتفع‌اند، اما کوه دارای قله است؛ ولی فلات نسبتاً مسطح است. تپه‌ها نسبت به کوه‌ها ارتفاع کمتری دارند. دشت‌ها سرزمین‌هایی پست و نسبتاً هموارند.
- ۲۸ - گزینه ۲ دره V شکل ماداگاسکار حاصل فرسایش آب‌های جاری، غار علی‌صدر همدان حاصل فرسایش انحلالی و دره U شکل ایلینویز، حاصل فرسایش یخچالی است.
- ۲۹ - گزینه ۲ ارتفاع کوه‌ها و تپه‌ها و سایر عوارض سطح زمین را نسبت به سطح دریا (سطح متوسط آب‌های آزاد) محاسبه می‌کنند و با توجه به منابع مختلف، ارتفاع تپه‌ها کمتر از ۶۰۰ متر در نظر گرفته می‌شوند.
به‌طور کلی دو دسته از عوامل درونی و بیرونی موجب پیدایش و شکل‌گیری ناهمواری‌ها در سطح زمین می‌شوند.
- ۳۰ - گزینه ۱ دره‌های V شکل معمولاً بر اثر جریان آب رودها و فرسایش آبی شکل می‌گیرند.
- ۳۱ - گزینه ۲ در طبقه‌بندی‌های جدید زیست‌بوم‌ها افزون‌بر شرایط آب‌وهوا و خاک از روش‌های جدید نیز استفاده شده است. در روش‌های جدید، یکی از معیارهای مورد استفاده برای تمایز زیست‌بوم‌ها از یکدیگر «میزان تولید ماده آلی» و سرعت رشد گیاهان هر زیست‌بوم است.
- ۳۲ - گزینه ۱ مقدار تولید خالص اولیه زیست‌بوم‌ها به ترتیب به شرح ذیل است:
بیابان - ۹۰
توندرا - ۱۴۰
علفزارها - ۶۰۰
بیشه‌زارها - ۷۰۰
تایگا - ۸۰۰
ساوان - ۹۰۰
جنگل‌های پهن‌برگ - ۱۲۰۰
جنگل‌های بارانی استوایی - ۲۲۰۰
- ۳۳ - گزینه ۲ افزون‌بر آب‌وهوا و خاک، نوع ناهمواری‌ها و ارتفاعات نیز در پراکندگی پوشش گیاهی و زندگی جانوری نواحی تأثیر می‌گذارند، زیرا گیاهان و جانوران در ارتفاع معینی قادر به زیستن هستند.
- ۳۴ - گزینه ۳ بیابانی شدن (بیابان‌زایی) یکی از نگرانی‌های جوامع امروز است.
بیابانی شدن به معنای گسترش بیابان و تبدیل مناطق بیشتری از سطح زمین به بیابان است.
عواملی مانند:
۱- خشکسالی و گرم شدن هوا و کاهش بارندگی
۲- حفر چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق
۳- از بین رفتن پوشش گیاهی
۴- استفاده بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی
- ۳۵ - گزینه ۳ یکی از راهکارهای حفاظت از نواحی ساحلی: حفاظت از تپه‌های ماسه‌ای، تثبیت تپه‌های ماسه‌ای از طریق کشت گیاهان سازگار با محیط روی آنها، انتقال ماسه از نواحی دیگر به ساحل و ایجاد تپه‌های ماسه‌ای مصنوعی.
- ۳۶ - گزینه ۳ معادن بوکسیت در بیابان استرالیا و مس در بیابان آتاکاما واقع شده‌اند.
مهم‌ترین عوامل بیابانی شدن عبارت‌اند از: خشکسالی و گرم شدن هوا و کاهش بارندگی، حفر چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق در مناطق خشک و استفاده بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی، از بین رفتن پوشش گیاهی؛ برای مثال کندن بوته‌ها و علف‌ها برای تأمین سوخت ساکنان حاشیه بیابان‌ها.
- ۳۷ - گزینه ۲ الف) بخش غیرزنده بوم‌سازگان از سنگ، خاک، آب‌وهوا و ... تشکیل شده است. باکتری‌ها از جمله تجزیه‌کنندگان هستند و به بخش زنده بوم‌سازگان مربوط‌اند.
ب) در زیست‌بوم‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند و به‌همین سبب یک ناحیه را به‌وجود می‌آورند که از سایر نواحی متمایز می‌شود.
ج) مدل واینبرگ با توجه به دو عامل دما و بارش است و گودی زیست‌بوم‌ها را به هشت زیست‌بوم محدود کرده است.

۳۸ - گزینه ۱ الف) نقشه بر اساس طبقه‌بندی گودی که یک جغرافی‌دان زیستی است، ترسیم شده است.

ب) گودی در این طبقه‌بندی زیست‌بوم‌ها را به هشت زیست‌بوم محدود کرده است.

ج) در این طبقه‌بندی، علاوه بر شرایط آب‌وهوایی و خاک از روش‌هایی جدید نیز استفاده شده است. در روش‌های جدید، یکی از معیارهای مورد استفاده برای تمایز زیست‌بوم‌ها از یکدیگر «میزان تولید ماده آلی» و سرعت رشد گیاهان هر زیست‌بوم است.

۳۹ - گزینه ۴ بررسی گزینه غلط:

بیش از نیمی از مردم جهان، به یکی از زیرشاخه‌های زبان هند و اروپایی صحبت می‌کنند.

۴۰ - گزینه ۱ الف) در بین عناصر فرهنگی، دین نقش مهمی در خلق چشم‌اندازهای فرهنگی دارد.

ب) ادیان مبتنی بر یکتاپرستی مانند دین اسلام، مسیحیت، یهود و زرتشت

ج) آنیمیسیم جزء مذاهب قبیله‌ای است.

توضیح نکات درسی:

ادیان مبتنی بر پرستش غیرخدای یگانه عبارتند از: هندوئیسم - بودائیسم - آنیمیسیم (مذاهب قبیله‌ای)

۴۱ - گزینه ۳ زبان‌شناسان زبان‌های دنیا را به «خانواده‌های بزرگ زبانی» تقسیم کرده‌اند. منظور از یک خانواده زبانی، گروه بزرگی از زبان‌هاست که یک ریشه اصلی دارند. برای مثال، مردم اسپانیا، روسیه و هند به زبان‌های مختلف صحبت می‌کنند، اما همگی جزء خانواده زبانی «هند و اروپایی» محسوب می‌شوند؛ زیرا ریشه مشترک دارند.

۴۲ - گزینه ۲ تشریح موارد نادرست:

الف) زبان قوم سامی، زبان مردم عرب و یهود و زبان قوم حامی، زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا است.

ج) سه زبان چینی، انگلیسی و اسپانیایی از پرمتکلم‌ترین زبان‌های جهان محسوب می‌شوند.

۴۳ - گزینه ۲ الف) بیش تر جمعیت ایالت کبک کانادا به زبان فرانسوی صحبت می‌کنند و زبان رسمی این ایالت، فرانسوی است.

ب) دین‌ها بر قوانین اجتماعی، عقاید، رفتارها و ارزش‌های اخلاقی، آیین‌ها و مراسم و نیز پدیده‌های قابل مشاهده مانند بناها و آثار هنری تأثیر زیادی دارند.

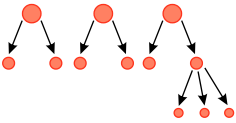
پ و ت) مردم مرکز آفریقا پیرو آیین آنیمیسیم (مذاهب قبیله‌ای) هستند.

۴۴ - گزینه ۴ الف) بسیاری از ابداعات بشر که در تمدن‌های اولیه شکل گرفته‌اند، کم‌کم از ناحیه مبدأ خود به نواحی اطراف گسترش یافته‌اند.

ب) امروزه با توجه به گسترش رسانه‌ها، نوع دوم پخش فرهنگی غالب است.

پ) در گذشته، جنگ‌ها و دادوستد میان نواحی نقش مهمی در پدیده پخش فرهنگی داشته است.

۴۵ - گزینه ۴ در پخش سلسله مراتبی، پدیده یا نوآوری (پیتزا) به‌طور منظم از مکان‌های بزرگ یا مراکز به مکان‌های کوچک‌تر منتقل می‌شود؛ مانند تلویزیون که ابتدا در شهرهای بزرگ و سپس در شهرهای کوچک و روستاها گسترش یافت.

۴۶ - گزینه ۳ خانواده زبانی چینی - تبتی دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخن‌گوست.

۴۷ - گزینه ۲ الف) در دامداری تجاری، دمداری‌ها ممکن است در کنار مزارع بزرگ غله تجاری ایجاد شوند و از بقایای محصولات کشاورزی برای تغذیه دام استفاده کنند.

ب) مزارع محصولات خاص نواحی گرم و مرطوب استوایی در کشورهای مجاور استوا در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی قرار دارند.

پ) در گذشته، برخی از تاجران ثروتمند، مزارع تجاری وسیع تک محصولی (پلانتیشن) را به‌ویژه در جنوب ایالات متحده احداث کردند.

ت) مالکان سفیدپوست و ثروتمند، بردگان سیاه‌پوست را استثمار و به کار در این مزارع مجبور می‌کردند و از راه تجارت این محصولات، سود بسیاری به‌دست می‌آوردند.

۴۸ - گزینه ۳ مزارع محصولات خاص نواحی گرم و مرطوب استوایی در کشورهای مجاور استوا در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی قرار دارند. در گذشته، وقتی اروپاییان قاره آمریکا را کشف و به آنجا مهاجرت کردند و در آنجا ساکن شدند، برخی از تاجران ثروتمند، مزارع تجاری وسیع تک‌محصولی را به‌ویژه در جنوب ایالات متحده احداث کردند.

۴۹ - گزینه ۴ آمریکای شمالی شامل ایالات متحده و کانادا است. نواحی صنعتی ایالات متحده آمریکا بیشتر در شمال شرق و از کوه‌های آپالاش تا دریاچه‌های پنج‌گانه گسترده شده‌اند.

ناحیه روسیه و اروپای شرقی شامل ناحیه مسکو، قفقاز، ولگا و جمهوری چک و لهستان از اروپای شرقی، نواحی مهم این بخش هستند.

نکته: «رور» ناحیه صنعتی کشور آلمان است.

۵۰ - گزینه ۴ بسیاری از محصولات استوایی در مزارعی که به پلانتیشن معروف است پرورش داده می‌شوند. مزارع محصولات خاص نواحی گرم و مرطوب استوایی در کشورهای مجاور استوا در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی قرار دارند. امروزه شرکت‌های چندملیتی که عمدتاً آمریکایی و اروپایی هستند با احداث این مزارع در کشورهای استوایی سرمایه‌گذاری می‌کنند و از نیروی کارگر ارزان قیمت آن‌ها در مزارع خود بهره می‌برند.

۵۱ - گزینه ۳ تشریح عبارتهای نادرست:

الف) بخشی از فعالیت‌های اقتصادی که فراهم‌کننده خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات و فناوری اطلاعاتی و ارتباطی (ICT) و پژوهش و تحقیق و توسعه مربوط به فعالیت‌های نوع چهارم است.

ب) در کشاورزی تجاری تولید محصول کشاورزی با پرورش دام به‌منظور فروش در بازارهای داخلی یا صادرات به کشورهای دیگر و با هدف کسب سود انجام می‌شود. این نوع کشت به سرمایه بسیار نیاز دارد.

۵۲ - گزینه ۳ تشریح عبارتهای نادرست:

الف) ویژگی‌های ذکر شده مربوط به مزارع غله تجاری است و نه کشت تک‌محصولی تخصصی.

ب) غلات، در کشورهای آسیایی و آفریقایی بخش عمده غذای مردم را تشکیل می‌دهد.

۵۳ - گزینه ۳ فعالیت‌های نوع چهارم، بخشی از فعالیت‌های اقتصادی که فراهم‌کننده خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات و فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی (ICT) و پژوهش و تحقیق و توسعه است.

کشت تجاری به سرمایه بسیار نیاز دارد. کشور فرانسه در اروپا یکی از کشورهای مهم تولیدکننده گندم است. کشورهای پاکستان و فیلیپین با استفاده از انقلاب سبز در زمینه تولید برنج به خودکفایی رسیده‌اند.

- ۵۴ - گزینه ۱ یکی از فعالیت‌های مهم بخش خدمات تجارت است که نقش مهمی در اقتصاد جهان دارد.
- ۵۵ - گزینه ۳ بررسی گزینه نادرست:
(د) در گذشته‌های دور، تجارت بیشتر در سطح محلی صورت می‌گرفت.
- ۵۶ - گزینه ۱ در هفتاد سال اخیر صنایع و بانک‌های ایالات متحده آمریکا، اروپای غربی و ژاپن به شکل قابل توجهی در دیگر مناطق جهان، سرمایه‌گذاری کرده‌اند. ایالات متحده برای تشویق شرکت‌های خود به سرمایه‌گذاری در خارج از کشور، به آنها کمک‌های مالی و حمایتی کرده است.
- ۵۷ - گزینه ۴ الف) کشور اندونزی، سال‌ها در سیطره کشور استعمارگر هلند قرار داشت.
ب) پس از جنگ‌های جهانی اول و دوم، نهضت‌های استقلال‌طلبانه در کشورهای مستعمره پیش‌تر شد.
پ) اگر ارزش واردات بیش‌تر از ارزش صادرات باشد، موازنه منفی است که به آن کسری تجاری می‌گویند.
- ۵۸ - گزینه ۲ تشریح گزاره نادرست:
ج) بیشتر برنج دنیا در «شرق و جنوب شرق آسیا» کشت می‌شود.
- ۵۹ - گزینه ۲ نواحی از نظر نوع غالب مبادلات اقتصادی به دو گروه اصلی تقسیم می‌شوند: ۱- کشورهایی که اقتصاد آنها به‌طور عمده مبتنی بر تولید و صدور مواد اولیه و خام و منابع انرژی معدنی است، ۲- کشورهایی که اقتصاد و درآمد آنها به‌طور عمده مبتنی بر تولید و صدور انواع کالاهای کارخانه‌ای و صنعتی همراه با فناوری‌های پیشرفته و نوین است.
بررسی عبارت‌های دیگر:
الف) در این نوع اقتصاد، حمایت از بخش‌های تولیدی داخلی ضعیف است.
ب) اقتصاد این کشورها در برابر نوسانات قیمت در بازارهای جهانی آسیب‌پذیری بیش‌تری دارد.
۶۰ - گزینه ۳ الف) حذف یا پایین آوردن تعرفه‌های گمرکی و مالیات‌ها از جمله اهداف مشترک همه این اتحادیه‌هاست.
ب) کشور ما عضو اتحادیه منطقه‌ای اکو است.
پ) اتحادیه منطقه‌ای آ.سه.آن در جنوب شرقی آسیا واقع شده است.
- ۶۱ - گزینه ۴ امروزه بیشتر مبادلات اقتصادی کشورها از طریق انواع کشتی‌های فله‌بر (که غلات، زغال، سنگ آهن، سیمان و ... حمل می‌کنند)، کشتی‌های کانتینری، کشتی‌های نفتکش و شناورهای تانکر حمل‌کننده گاز انجام می‌گیرد.
دوربان یکی از بنادر کشور آفریقای جنوبی است.
کشورهای عضو اتحادیه‌های اقتصادی - تجاری منطقه‌ای براساس موافقت‌نامه‌هایی که امضا می‌کنند سعی می‌کنند مالیات‌ها و تعرفه‌های گمرکی را بین خودشان کاهش دهند یا بردارند.
- ۶۲ - گزینه ۱ الف) مناطق آزاد تجاری مناطقی هستند که در اصل برای توسعه صادرات یک کشور و رونق اقتصادی آن ایجاد می‌شوند.
ب) در این مناطق تولیدکنندگان و بازرگانان می‌توانند بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی با معافیت مالیاتی، به صادرات و واردات و انبارداری کالاها بپردازند.
ج) اتحادیه منطقه نفتا و آسه‌آن به ترتیب در آمریکای شمالی و مرکزی و آسیای جنوب شرقی واقع شده‌اند.
۶۳ - گزینه ۳ به‌طور کلی، هر ناحیه سیاسی سه رکن یا سه ضلع دارد:
۱- قلمرو و فضای جغرافیایی، ۲- سازه (ساختار) انسانی، ۳- نظام مدیریت با توجه به مقیاس فضای جغرافیایی و نظام مدیریت که یک فضای جغرافیایی را اداره می‌کند، نواحی سیاسی به انواع مختلف تقسیم می‌شوند.
- ۶۴ - گزینه ۲ ناحیه سیاسی ویژه و خودمختار که در تصویر داده شده است متعلق به منطقه نخجوان جمهوری آذربایجان است. نواحی خودمختار به استان‌ها و ایالت‌هایی گفته می‌شود که به دلیل شرایط قوی یا مذهبی و نظایر آن، از استقلال محدودی برخوردارند و در امور سیاست خارجی و دفاع، تابع حکومت مرکزی هستند.
- ۶۵ - گزینه ۱ توافقات و تصمیمات سیاسی و اقتصادی حکومتها بر فضای جغرافیایی تأثیر می‌گذارد. (تصویر الف) سیاستها و تصمیماتی که حکومت یک کشور در زمینه برنامه‌ریزی و بودجه‌ای که به نواحی مختلف کشور (شهر، روستا، استان ...) اختصاص می‌دهد، بر توزیع امکانات و تجهیزات در نواحی مختلف اثر می‌گذارد. (تصویر ب)
بانوان در فضای مخصوص خود به راحتی و با رعایت موازین شرعی و دینی ورزش و تفریح می‌کنند. ساختن این نوع فضاهای جغرافیایی تجلی ایدئولوژی اسلامی و توجه به ارزش‌های دینی در حکومت اسلامی است. (تصویر ج)
- منطقه خلیج فارس سیاستهای جهانی را تحت تأثیر قرار میدهد و موجب کشمکش بین حکومت‌ها می‌شود. (تصویر د)
- ۶۶ - گزینه ۳ ناحیه سیاسی می‌تواند یک روستا، یک شهر، یک استان، یک کشور و حتی ناحیه وسیعی فراتر از یک کشور باشد.
- ۶۷ - گزینه ۱ الف) با توجه به مقیاس فضای جغرافیایی و نظام مدیریت که یک فضای جغرافیایی را اداره می‌کند، نواحی سیاسی به انواع مختلف تقسیم می‌شوند.
ب) نواحی خودمختار یک ناحیه سیاسی ویژه است و به استان‌ها یا ایالت‌هایی گفته می‌شود که به دلیل شرایط قومی و مذهبی و نظایر آن از استقلال محدودی برخوردارند و در امور سیاست خارجی و دفاع، تابع حکومت مرکزی هستند. مثل نخجوان در جمهوری آذربایجان، بندر هنگ‌کنگ (چین) و کردستان در عراق.
ج) اتحادیه اروپا از ۲۷ کشور اروپایی تشکیل شده است و جزء ناحیه سیاسی فراملی (منطقه‌ای) محسوب می‌شود.
د) منطقه آزاد تجاری قشم جزء ناحیه سیاسی ویژه است که برخی از قوانین و مقررات کشور در آنها اجرا نمی‌شود.
- ۶۸ - گزینه ۳ آثار معماری سوسیالیستی در اتحاد شوروی سابق و کشورهای اروپای شرقی دیده می‌شود. در فضای شهری این کشورها بلوک‌های مسکونی یکدست و هم‌شکل که نمای یکسان دارند، فراوان مشاهده می‌شود. این مسئله یادآور اثر جغرافیا و فضای جغرافیایی بر تصمیمات سیاسی و برعکس، اثر سیاست و تصمیم‌گیری‌های سیاسی بر روی فضای جغرافیایی است.
- ۶۹ - گزینه ۲ روستا، شهر، بخش، شهرستان و استان ناحیه سیاسی فراملی محسوب می‌شوند و نخجوان در جمهوری آذربایجان، کردستان در عراق و بندر هنگ‌کنگ در چین جزء ناحیه سیاسی ویژه (خودمختار) هستند.
- ۷۰ - گزینه ۱ دولت‌های غربی معتقدند که تسلط بر منطقه کریمه، فرمانروایی بر دریای سیاه و منطقه اوراسیاست و به همین دلیل، به پیوستن کریمه به روسیه اعتراض کردند.
- ۷۱ - گزینه ۱ هر کشور دارای جمعیتی است که در محدوده سرزمین مستقر و مقیم‌اند و برای اداره امور خود نظام سیاسی و حکومتی تأسیس می‌کنند.
- ۷۲ - گزینه ۲ بررسی گزینه نادرست: ۲- مرزها در هر کشور اهمیت خاصی دارند و امنیت و استقلال هر کشور به مرزهای آن وابسته است.
- ۷۳ - گزینه ۱ در نظام سیاسی تک‌ساخت (یک‌پارچه) کشور به واحدهای سیاسی و اداری کوچک‌تر مانند استان و شهرستان تقسیم می‌شود اما حکومت مرکزی حدود اختیارات آنها را تعیین می‌کند. (مانند فرانسه و ...)
- در نظام سیاسی فدرال، کشور به چند ایالت تقسیم می‌شود و ایالت‌ها اختیارات زیادی دارند. (مانند استرالیا و ...)

در نظام سیاسی ناحیه‌ای و ترکیبی، فقط یک یا چند بخش کوچک به‌صورت ناحیه‌ای و خودمختار اداره می‌شوند و مناطق خودمختار اختیارات سیاسی و اجرایی ویژه‌ای در ناحیه خود دارند. (مانند عراق، جمهوری آذربایجان و انگلستان)

طول مرزهای ایران (کیلومتر ۸۷۵۵)، مرزهای رودخانه‌ای (۱۹۱۸)، مرزهای زمینی (خشکی ۴۱۳۷)، مرزهای آبی (دریایی ۲۷۰۰)

۷۴ - گزینه ۴ حفاظت و مدیریت و کنترل مرزهای کشور برعهده مرزبانان نیروی انتظامی و دفاع از مرزهای زمینی، هوایی و دریایی کشور است در برابر تهدیدات خارجی برعهده نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران است. کشور ما حدود ۸۷۵۵ کیلومتر مرز مشترک با کشورهای همسایه دارد و با ۱۵ کشور از راه خشکی و دریا هم‌مرز است. پایتخت مرکز اقتدار سیاسی یک کشور است. میزان اختیارات واحدهای سیاسی درون کشور از نظر بودجه، تأمین منابع مالی و قوانین و غیره در کشورهای مختلف متفاوت است و به نوع نظام سیاسی آن‌ها بستگی دارد.

۷۵ - گزینه ۳

مرز بین فرانسه و اسپانیا، رشته کوه پیرنه و مرز بین ایران و عراق، ارون رود می‌باشد.

مرز ایران و افغانستان و همچنین مرز بین بلژیک و هلند هر دو غیرطبیعی (مصنوعی) می‌باشد.

سه کشور برزیل، پاراگوئه و آرژانتین در آمریکای جنوبی از طریق رود (مرز طبیعی) از هم جدا شده‌اند.

۷۶ - گزینه ۳ الف) پیشتان (قبل از سکونت)

ب) تحمیلی

ج) تطبیقی

د) غیرطبیعی (مصنوعی)

۷۷ - گزینه ۱ امروزه خطوط مرزی کشورها ارزش حقوقی و بین‌المللی دارند؛ زیرا محدوده‌های کشورهای هم‌مرز در اسناد سازمان ملل متحد ثبت می‌شود و در رودهای قابل کشتیرانی، تالوگ بهترین خط مرزی است؛ چون هر دو کشور حق کشتیرانی در دو طرف آن را دارند.

۷۸ - گزینه ۱ - مرز خطی اعتباری و قراردادی است که برای تعیین حدود یک ناحیه سیاسی، از جمله کشور، بر روی زمین مشخص می‌شود.

- فضا و قلمرو جغرافیایی یک کشور ← سرزمین آن است.

۷۹ - گزینه ۲ راتزل از مباحث خود چنین نتیجه می‌گرفت که در کشمکش بر سر قدرت، دولت‌های بزرگ پیروز می‌شوند و کشورهای کوچک را ضمیمه خاک خود می‌کنند.

البته باید توجه کرد این نظریه در اواخر قرن نوزدهم مطرح شده است و در قرن بیستم با توسعه حقوق و قوانین بین‌المللی، اقداماتی مانند کشورگشایی و تصرف سرزمین‌های دیگر قابل قبول نیست و محکوم شمرده می‌شود.

۸۰ - گزینه ۲ عوامل مؤثر در قدرت ملی را می‌توان به پنج گروه تقسیم کرد: ۱- موقعیت جغرافیایی کشور ۲- وسعت، شکل و ناهمواری‌های کشور ۳- بنیادهای زیستی کشور - ۴- منابع انرژی و معدنی کشور ۵- جمعیت کشور

داشتن جمعیت زیاد از عوامل قدرت ملی است و جمعیت زیاد پیش شرط قدرت است اما کیفیت و ترکیب جمعیت نیز اهمیت دارد.

همگونی جمعیت از نظر قومی، زبانی و دینی در افزایش قدرت ملی مؤثر است.

۸۱ - گزینه ۳ ممکن است خط مرزی عمیق‌ترین نقاط بستر رود را به هم متصل کند که به آن تالوگ می‌گویند. تالوگ در رودهای قابل کشتیرانی بهترین خط مرزی است؛ چون هر دو کشور حق کشتیرانی در دو طرف آن را دارند.

۸۲ - گزینه ۲ الف) نظریه راتزل در قرن بیستم با توسعه حقوق و قوانین بین‌المللی، اقداماتی مانند کشورگشایی و تصرف سرزمین‌های دیگر قابل قبول نیست و محکوم شمرده می‌شود.

ب) مکیندر از رود ولگا در غرب تا سیبری در شرق را قلعه (دژ) جهان می‌دانست و می‌گفت که این منطقه برای قدرت‌های دریایی غیرقابل دسترس است.

ج) حمایت و توجه دولت‌ها به قدرت دریایی و بهره‌برداری از فرصت‌ها

د) منطقه ژئوپلیتیکی منطقه‌ای است که در آن سه عامل جغرافیا، سیاست و قدرت بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند و توجه حکومت‌ها (به‌ویژه قدرت‌های جهانی) را به خود جلب می‌کنند.

۸۳ - گزینه ۳ سیاست عبارت است از علم اداره یک کشور یا حکومت‌داری

۸۴ - گزینه ۴ کشورهای طویل به کشورهایی گفته می‌شود که طول آن‌ها حداقل «شش برابر» عرضشان باشد؛ مانند شیلی و نروژ. کشورهای «محاطی» کشورهایی هستند که در درون یک کشور دیگر محصور شده‌اند؛ مانند «لسوتو» و «سوازیلند».

۸۵ - گزینه ۴ موقعیت یک کشور در مجاورت دولت قوی و ضعیف ← نظریه فضای حیاتی راتزل

بخش مرکزی به اعتقاد مکیندر ← قلب خشکی جهان

بازیگران سیاسی جهان ← رهبران ایدئولوژیک

توجه به اهمیت دریا، علاقه مردم یک کشور به دریانوردی ← نظریه قدرت دریایی

بخش عمده خشکی‌های جهان از نگاه مکیندر ← قاره آسیا، اروپا و آفریقا

۸۶ - گزینه ۳ مکیندر معتقد بود بخش عمده خشکی‌های جهان، سه قاره به هم چسبیده آسیا و اروپا و آفریقا است و جزیره جهانی نام دارد. او در این جزیره جهانی منطقه خشکی اوراسیا را قلعه (دژ) جهان می‌دانست و می‌گفت این منطقه برای قدرت‌های دریایی، غیرقابل دسترس است.

مکیندر بخش مرکزی این منطقه را محور یا قلب خشکی جهان نامید. او معتقد بود که این منطقه، یعنی شرق اروپا، منبع بزرگ قدرت است و هرکس بر منابع آن مسلط شود، می‌تواند بر کل جزیره جهانی و جهان فرمان براند. بنابراین موارد «الف» و «ج» با این نظریه مطابقت دارند.

آلفرد ماهان نظریه قدرت دریایی را مطرح کرد. او فضاهای دریایی و اقیانوسی را در شکل‌گیری قدرت جهانی و کنترل و محاصره قدرت خشکی موثر می‌دانست. بنابراین مورد «ب» با این نظریه مطابقت دارد. انگلستان به دلیل دسترسی به آب‌های آزاد و برخورداری از موقعیت جزیره‌ای به قدرت دریایی تبدیل شد و این چنین بر رقیبان خود پیروز شد.

پاسخنامه کلیدی

۱ - ۲	۱۴ - ۲	۲۷ - ۳	۴۰ - ۱	۵۳ - ۳	۶۶ - ۳	۷۹ - ۲
۲ - ۱	۱۵ - ۲	۲۸ - ۲	۴۱ - ۳	۵۴ - ۱	۶۷ - ۱	۸۰ - ۲
۳ - ۱	۱۶ - ۲	۲۹ - ۲	۴۲ - ۲	۵۵ - ۳	۶۸ - ۳	۸۱ - ۳
۴ - ۲	۱۷ - ۱	۳۰ - ۱	۴۳ - ۲	۵۶ - ۱	۶۹ - ۲	۸۲ - ۲
۵ - ۳	۱۸ - ۴	۳۱ - ۲	۴۴ - ۴	۵۷ - ۴	۷۰ - ۱	۸۳ - ۳
۶ - ۳	۱۹ - ۲	۳۲ - ۱	۴۵ - ۴	۵۸ - ۲	۷۱ - ۱	۸۴ - ۴
۷ - ۳	۲۰ - ۳	۳۳ - ۲	۴۶ - ۳	۵۹ - ۲	۷۲ - ۲	۸۵ - ۴
۸ - ۱	۲۱ - ۳	۳۴ - ۳	۴۷ - ۲	۶۰ - ۳	۷۳ - ۱	۸۶ - ۳
۹ - ۲	۲۲ - ۱	۳۵ - ۳	۴۸ - ۳	۶۱ - ۴	۷۴ - ۴	
۱۰ - ۴	۲۳ - ۴	۳۶ - ۳	۴۹ - ۴	۶۲ - ۱	۷۵ - ۳	
۱۱ - ۲	۲۴ - ۱	۳۷ - ۲	۵۰ - ۴	۶۳ - ۳	۷۶ - ۳	
۱۲ - ۴	۲۵ - ۱	۳۸ - ۱	۵۱ - ۳	۶۴ - ۲	۷۷ - ۱	
۱۳ - ۴	۲۶ - ۴	۳۹ - ۴	۵۲ - ۳	۶۵ - ۱	۷۸ - ۱	